

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ**

До захисту допустити:
В.о. завідувача кафедри
_____ Наталя
ВОЄВУТКО
«__» _____ 2021 р.

**«ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ТА СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ»**

Кваліфікаційна робота
здобувачки вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Менеджмент. Управління закладом
загальної середньої освіти»
Нешко Юлії Володимирівни

Науковий керівник:
Тимофєєва І. Б.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та освіти

Рецензент:
Каменєва Г. В., завідувач
Комунального закладу дошкільної
освіти «Ясла-садок № 150 «Родзинка»
Маріупольської міської ради
Донецької області»

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
«__» _____ 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	10
1.1. Сутнісні характеристики соціального партнерства в управлінні закладом освіти.....	10
1.2. Механізми забезпечення взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою.....	19
1.3. Роль керівника закладу дошкільної освіти у забезпеченні партнерської взаємодії із сільською громадою.....	29
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ	37
2.1. Аналіз досвіду забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти з сільською громадою (на прикладі закладу дошкільної освіти с. Старомлинівка Донецької області).....	37
2.2. Науково-методичний супровід забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти з сільською громадою.....	46
Висновки до розділу 2.....	55
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних соціально-економічних умовах заклад освіти, що розташований у сільській місцевості, стикається з комплексом проблем, зумовлених локальними особливостями кожного населеного пункту, умовами праці, певною замкненістю сільського життя, специфікою життєдіяльності сім'ї, недостатньою розвинутою соціально-культурною інфраструктурою та віддаленістю від культурних, методичних і наукових центрів, територіальною роздрібненістю населених пунктів тощо.

З огляду на зазначене, для вирішення питань успішного функціонування та розвитку закладу освіти, особливої значущості й ваги набуває партнерство у громаді як соціальна співпраця інститутів громадянського суспільства, що, у свою чергу, передбачає децентралізацію управління освітою.

У Національній доктрині розвитку освіти акцентовано увагу на розробці своєрідних управлінських моделей із залученням до них громадян та фахівців для підвищення гнучкості, демократичності управління й надання йому державно-громадського характеру [41]. Відтак державна політика України в галузі освіти спрямовується на підсилення ролі органів місцевого самоврядування, активізацію участі батьків вихованців, піклувальних рад закладів дошкільної та загальної середньої освіти, меценатів, громадських організацій, фондів, засобів масової інформації в усіх сферах діяльності закладу освіти (освітній, науково-методичній, економічній, у сфері прогнозування розвитку закладу освіти, оцінки якості освітніх послуг тощо).

Виконання складних завдань забезпечення освітньо-культурного поступу громади в умовах сільської місцевості, що їх забезпечує заклад освіти, потребує, передусім, переорієнтації всіх учасників освітнього процесу на нові взаємовідносини, оптимізацію внутрішніх і зовнішніх

ресурсів та пошуку нових форм взаємодії школи з її соціокультурним оточенням: сільською радою, підприємствами, організаціями, закладами позашкільної освіти, культурно-освітніми і релігійними установами, батьківською громадськістю, етнічними спільнотами. Адже партнерство у громаді сприяє відкритості освітнього процесу, продукуванню освітньої ініціативи, врахуванню інтересів і потреб кожної дитини, залученню педагогів і батьків, місцевої громади до вироблення й прийняття управлінських рішень.

Документами, які визначають юридичну можливість упровадження в навчальному закладі України державно-громадського управління, є:

– Конвенція про права дитини (прийнята Генеральною асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р.);

– Європейська Хартія про участь молоді в житті комун і регіонів (прийнята Конгресом місцевих і регіональних влад Європи 14 січня 1991 р.);

– Конституція України (прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р.); – Закон України «Про освіту» (від 20 вересня 2003 р.);

– Закон України «Про загальну середню освіту» (від 13 травня 1999 р.);

– Положення про середній загальноосвітній навчальний заклад (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 964);

– Національна доктрина розвитку освіти (затверджена Указом президента від 17 квітня 2002 р.).

Наявна законодавча база дає можливість не тільки створити на локальному рівні дієву систему засобів правового регулювання державно-громадського управління закладом освіти, а й конкретизувати, доповнити її своїми внутрішніми документами.

Проблему соціальної взаємодії закладу освіти та інших суспільних інституцій науковці досліджують у таких аспектах:

– державно-громадське управління освітою як синтез зусиль держави й громадянського суспільства (В. Бех, Ю. Бех, О. Іванілов, О. Рябека);

– механізм соціального партнерства як основа інтегративної взаємодії держави й громадянського суспільства в освіті (С. Коновалова, С. Решновецький та ін.);

– соціальне партнерство в освіті (В. Громовий, В. Давидов, В. Жуков, О. Кузьменко, В. Скуратівський, Р. Скрипка та ін.);

– сутність громадсько-активної школи та зміст її діяльності (М. Ворон, Л. Даниленко, Ю. Кавун, Н. Софій, Л. Ткаченко та ін.);

– сучасні форми взаємодії держави й громадянського суспільства в освіті (В. Брязкун, Н. Луценко, М. Седляр та ін.).

Вивчення актуальних наукових робіт з теми дослідження показало, що інтерес вітчизняних науковців до проблеми демократизації управління закладом освіти підвищився, з'явилися роботи, які висвітлюють управління закладом освіти на засадах демократії в контексті трансформаційних змін українського суспільства. У зазначеному контексті йдеться, зокрема про такі дисертаційні роботи: «Оцінювання ефективності управління загальною середньою освітою регіону: теорія та технологія» (М. Набок, 2013), «Наукові основи громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні» (О. Пастовенський, 2014), «Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі» (М. Кириченко, В. Маслов, 2015) та ін. Питання участі територіальної громади у діяльності закладу освіти висвітлені у наукових працях: «Організаційно-педагогічні умови діяльності освітніх округів на регіональному рівні» (В. Проскурін, 2008), «Теорія і практика спрямованого розвитку системи загальної середньої освіти сільської місцевості» (І. Осадчий, 2010), «Громадсько-державне управління загальною середньою освітою в регіоні» (О. Пастовенський, 2015).

У зазначених вище працях висвітлено в основному питання участі

територіальних громад в управлінні закладами загальної середньої освіти. Проблема організації взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою залишається поза увагою сучасних науковців. В Україні наявна значна кількість наукових розвідок, присвячених проблеми соціальної взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти (Г. Борин, Т. Жаровцевої, Л. Загик, А. Залізник, В. Іванової, О. Кононко, В. Котирло, Т. Кулікова, С. Ладивір, С. Михальської, В. Нечаєвої, Л. Островської, Е. Панько, Т. Поніманської, О. Урбанської та інших).

Отже, питання пошуку оптимальних шляхів розвитку соціальної взаємодії закладу дошкільної освіти та громадського сектору залишається й досі актуальною й що потребує додаткового дослідження.

У сучасній практиці роботи закладів дошкільної освіти у сільській місцевості виявлено ряд суперечностей, які потребують розв'язання, а саме – між:

- необхідністю на практиці застосовувати нові форми державно-громадського управління дошкільною освітою та недостатнім рівнем компетентності працівників сільських рад щодо участі громади в цих процесах;

- відсутністю потреби територіальних громад брати участь в управлінні закладом дошкільної освіти та необхідністю розширення повноважень піклувальних рад, підвищенні рівня обізнаності усіх учасників управлінського процесу в тенденціях демократизації та делегуванні певних повноважень щодо управління закладами освіти сільським територіальним громадам;

- потребою в розвитку державно-громадських форм управління освітою, використанні нових форм участі громадськості в управлінні закладом освіти та відсутністю комплексних наукових досліджень з цієї проблеми.

Існуючі суперечності, необхідність практичного вдосконалення взаємодії закладу дошкільної освіти та сільської громади, відсутність

комплексних наукових досліджень, зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Організація співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади».**

Об'єкт дослідження: процес управління закладом дошкільної освіти.

Предмет дослідження: організаційно-методичні засади співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні організаційно-методичних засад співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади.

Відповідно до проблеми та мети визначено основні **завдання дослідження:**

1) здійснити аналіз базових понять проблеми співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади;

2) визначити сутнісні характеристики та розкрити механізми участі сільської громади в управлінні закладом дошкільної освіти;

3) здійснити аналіз процесу взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою (на прикладі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області);

4) розробити методичний супровід забезпечення ефективної взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були застосовані теоретичні та емпіричні методи дослідження.

Теоретичні: аналіз психологічної, педагогічної та іншої літератури з проблеми дослідження, аналіз державних документів та внутрішніх документів закладу дошкільної освіти; порівняння, узагальнення, моделювання та проектування, що дали змогу виявити, систематизувати дослідницькі матеріали, сформулювати вихідні теоретичні положення.

Емпіричні: опитування, анкетування, бесіди, що дозволили проаналізувати стан взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською

громадою (на прикладі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше розкрито організаційно-методичні засади взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою (на прикладі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області) та на цій основі розроблено науково-методичний супровід процесу забезпечення ефективної взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні науково-методичного супроводу забезпечення процесу ефективної взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою, що може бути використаний у будь-якому закладі, який забезпечує дошкільну освіту та функціонує у сільській місцевості. Результати дослідження можуть бути використані у межах викладання навчальних дисциплін «Теорія і практика управління в освіті», «Інноваційна діяльність керівника закладу освіти», що викладаються здобувачам ступеня магістра за освітньою програмою «Менеджмент. Управління закладом освіти».

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Нова українська школа: траєкторія поступу» (02 квітня 2021 р.), а також у межах постійно діючого науково-методичного семінару «Педагогічна майстерня керівника закладу освіти» (19 листопада 2020 р.).

Основні результати дослідження викладено в 1 тезах та 1 науковій статті.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та загального списку використаних джерел, загальних висновків, додатків. Загальний обсяг

роботи – 81 сторінка, з них 60 – основного тексту, додатків – 14 сторінок). Список використаних джерел включає 64 найменування. Робота містить 2 рисунки та 1 таблицю.

РОЗДІЛ 1.

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

1.1. Сутнісні характеристики соціального партнерства в управлінні закладом освіти

Участь громади в управлінні освітою можлива лише в демократичній, правовій державі, де розвивається громадянське суспільство. Громадська думка стає своєрідним сконденсованим інформаційним сигналом в умовах демократії та верховенства права. Систематична участь громадськості в управлінні освітою дозволяє об'єктивно оцінювати результати роботи закладів освіти й коригувати їхню роботу відповідно до суспільних потреб та інтересів більшості учасників освітнього процесу. «Державно-громадське управління в освіті – це поєднання діяльності державних та суспільних суб'єктів управління в інтересах людини, соціуму і влади» [31].

Як стверджують науковці, поняття «громада» варто розглядати у двох площинах. Перша – площина місцевого рівня, яка містить у собі конкретне середовище проживання – село, місто, селище, де особа мешкає, до якого вона належить; друга – площина державна – країна, громадянином якої є особа, яка надає їй і гарантує певні права, ставить перед нею певні вимоги у вигляді обов'язків. Крім держави, належність до якої визначається громадянським статусом, людина є членом багатьох інших суспільних груп, що допомагають їй здобувати громадянські знання, формувати вміння, розвивати громадянський характер та гартувати суспільну відповідальність. До таких суспільних груп належить сім'я, родина, вулиця, друзі, класний та шкільний колективи, об'єднання за інтересами тощо. Кожна з зазначених груп виконує певні функції і забезпечує безцінним досвідом життя в громаді [7].

Інтерес до громади як суб'єкта суспільних відносин сьогодні

обумовлюється, перш за все, розбудовою громадянського суспільства в Україні, що знайшло своє відображення в ст.1 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». У ньому територіальна громада визначається як сукупність жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними, одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Законодавче визначення територіальної громади багатьма вітчизняними соціологами, політиками, правознавцями вважається дещо формальним, вже хоча б тому, що проста сукупність мешканців, не поєднаних жодними іншими інтересами, не може становити ефективну громаду. Громада повинна мати крім спільного простору проживання, ще й цілий ряд інших спільних інтересів: інфраструктуру, потребу в послугах певної якості та їх задоволення, відчувати свою визначальну роль у виробленні місцевої політики тощо [60].

В умовах сьогодення громада має бути здатна до саморозвитку, самоорганізації та саморегуляції. Зазначене актуалізує розгляд сутності поняття «партнерство закладу освіти та громадських інституцій» задля забезпечення сталого розвитку освіти у межах територіальної громади.

Поняття «партнерство» походить від англійського слова «partnership» і тлумачиться як:

- 1) загальне становище партнера;
- 2) юридичні відносини між представниками бізнес товариства; товариства та особи, які входять до нього;
- 3) відносини, що, як правило, передбачають тісну співпрацю між сторонами, які мають взаємовигідні права та обов'язки.

Синонімічний ряд поняття «партнерство» продовжується словами: союз, співпраця, конфедерація, об'єднання, взаємодія, взаємозв'язок, обмін, взаємодопомога, симбіоз, інтеграція, злиття [3].

Отже, поняття «партнерство» у сфері освіти тлумачиться сучасними науковцями дуже широко. Однак найбільш поширеним є розуміння

партнерства як об'єднання зусиль осіб або організацій для вирішення загальних проблем або для досягнення значущої для всіх мети [15]. Проте вітчизняні дослідники акцентують увагу а тому, що «соціальне партнерство» як найбільш розроблена технологія взаємодії суб'єктів управлінського процесу допомагає спрямовувати ресурси закладу освіти на розвиток спільної діяльності будь-якої освітньої установи, її суспільної самоорганізації і самоврядування незалежно від її типу і вигляду у той час, коли заклад освіти сам потребує привернення ресурсів інститутів громадянського суспільства до розвитку освітньої діяльності [27].

На сучасному етапі розвитку освіти можна визначити якісно розрізняють три види соціального партнерства:

- 1) партнерство між соціальними групами даної професійної спільноти всередині системи освіти;
- 2) партнерство, в яке вступають робітники сфери освіти з представниками інших сфер суспільства;
- 3) партнерство, яке ініціює система вищої освіти як особлива сфера соціального життя, роблячи внесок у становлення громадянського суспільства [55].

З огляду на зазначене, сутність технології партнерства в управлінні освітою, що потрактовується сучасними вітчизняними науковцями як «партнерство у громаді» полягає в накопичувані та обміні суспільним досвідом, ресурсами, творчим потенціалом як учасників освітнього процесу, так і конкретних партнерів – представників соціокультурної інфраструктури місцевої громади. Стратегічною метою такого типу партнерства є формування якісного освітнього середовища для фізичного, інтелектуального, духовного та соціального становлення особистості учнів, забезпечення його ефективного використання в інтересах усієї громади; залучення громадян до місцевого самоврядування, соціально-культурного розвитку села [39].

Для реалізації партнерства у громаді вітчизняними науковцями визначено такі напрями освітньої діяльності:

- орієнтація розвитку закладу освіти на задоволення потреб громади та суспільства;
- розвиток управління освітнім процесом на державно-громадських засадах;
- упровадження компетентнісно-орієнтованого підходу, профільного навчання та інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес;
- удосконалення виховної системи, забезпечення умов для розвитку здібностей і обдарувань, збереження та зміцнення здоров'я дітей;
- удосконалення роботи методичної служби, упровадження сучасних педагогічних технологій, зокрема розвивального та інклюзивного навчання;
- залучення додаткових коштів для ефективного функціонування та розвитку закладу освіти;
- участь закладу освіти в реалізації проектів сільської громади, виховання в мешканців громади почуття єдності та солідарності [12].

Партнерство закладу освіти та місцевої громади допомагає скеровувати ресурси закладу освіти на розвиток колективної діяльності, його суспільної самоорганізації і самоуправління, а також залучати ресурси громади для розвитку освітньої сфери.

Гарантіями успішності партнерства в громаді можуть виступати різні чинники. Проте науковці виділяють найбільш суттєвим з них наступні:

- 1) розвиток культури добродійності;
- 2) сформована стратегія організацій, що вступають у співпрацю та взаємодію;
- 3) професіоналізм у наданні послуг;
- 4) ступінь розвитку організаційної культури партнерів;

5) інформаційне забезпечення розвитку партнерського об'єднання [28].

Ефективність партнерства також залежить від культурно-освітнього потенціалу, традицій, ставлення можливих партнерів один до одного, рівня економічного зростання тощо. Партнерство відрізняється від поодиноких розрізнених дій саме змістом, пріоритетом загальних інтересів і цілей над інтересами окремого партнера.

У сільських громадах ключова роль відводиться закладам дошкільної та загальної середньої освіти як культурно-освітнім інституціям, основна мета яких – не просто надавати освітні послуги учням, а й брати участь у розвитку спільноти, залучивши батьків і жителів населеного пункту до вирішення соціальних та інших проблем.

Таким чином заклад дошкільної освіти набуває статусу «громадсько-активного закладу освіти», що дає можливість створити навколо нього дієву громадянську спільноту. Сам заклад дошкільної освіти стає при цьому своєрідною моделлю, яка може залучати місцеву громаду до активної участі у вирішенні освітніх питань, розширення партнерства, підвищення відповідальності закладу освіти та громади за виховання дітей, педагогізації батьків та членів громади [9].

Громадсько-активний освітній заклад робить свій внесок у згуртованість місцевої спільноти, поступово перетворюється у головний ресурсний центр для всієї громади, пропонуючи різні послуги, які залежать від потреб мешканців (йдеться про надання підтримки родинам, здійснення патронату родин, організацію навчання для дорослих і членів громадських об'єднань тощо).

Суб'єкти громадсько-активного закладу освіти допомагають громадським об'єднанням виконувати потрібні громаді дії, зокрема здійснюють розроблення або підбір діагностичних методик, проведення опитувань, аналіз результатів тощо. Така співпраця між педагогами й місцевою громадою сприяє проведенню активного діалогу, оскільки заклад

освіти стає відкритим до змін. За таких умов заклад освіти в усіх аспектах життєдіяльності керується демократичними принципами, а саме: працівники закладу освіти дослухаються до батьків вихованців, партнерів, громади та готові коригувати власну практику роботи, тобто формується культура закладу освіти, зміцнюються партнерські зв'язки з різними установами та представниками громади [18].

О. Онаць виокремила узагальнені характеристики успішного громадсько-активного закладу освіти:

1. Навчальна програма орієнтована на потреби громади.
2. Колегіальність.
3. Кожен є вчителем.
4. Кожен є учнем.
5. Міжвідомча співпраця.
6. Пристосування обладнання закладу освіти для активного використання усіма членами громади, в тому числі людей з особливими потребами.
7. Використання обладнання закладу освіти всіма членами громади на постійній основі: у будь-який час, упродовж будь-якого дня.
8. Відповідно до своєї стратегії розвитку заклад освіти виступає ініціатором вивчення наявних у громаді проблем, визначення пріоритетних з них для швидшого розв'язання, розробки шляхів їх вирішення у співпраці з іншими організаціями.
9. Почуття спільноти, у межах якої заклад освіти набуває життєво важливої мети: посилення належності до спільноти в усіх членів громади [45].

Науковці стверджують, що громадсько-активним може стати будь-який заклад освіти, у якому наявні такі характеристики учасників освітнього процесу:

- усвідомлення необхідності такої моделі функціонування і розвитку закладу освіти;

- наявність спільного бачення освітнього процесу, який має відбуватися впродовж усього життя є доступним для кожного члена громади, незалежно від його/її віку;

- наявність спільних переконань щодо виходу закладу освіти із своєї традиційної ролі та бачення його доступності протягом семи днів на тиждень;

- участь в управлінні закладом освіти інших членів громади;

- доступності ресурсів закладу освіти для всіх членів громади;

- спільний голос у визначенні потреб та ресурсів громади;

- можливість для батьків бути залученими до процесу прийняття рішень щодо якості освіти для їхніх дітей та участі у житті закладу освіти;

- визнання ролі всіх членів громади в освіті та розвитку громади з метою покращення життя для кожного члена громади [5].

Отже громадсько-активний заклад освіти – це той заклад, в якому велика увага приділяється налагодженню дієвих партнерських стосунків між ним та всіма ресурсами, що існують в громаді. Значна увага приділяється освітнім, соціальним, оздоровчим послугам; розвитку молодіжного руху та залученню громадян; покращенню навчання учнів; зміцненню родини та відносин між мешканцями громади. За таких умов заклади освіти стають освітніми, культурними центрами, а також центрами відпочинку для осіб будь-якого віку. Використовуючи приміщення закладу як громадського центру, громадсько-активні заклади освіти залучають нових партнерів, тим самим створюючи великий спектр послуг для дітей, молоді, сімей та громад [28].

Отже, соціальне партнерство закладу освіти та місцевої громади характеризується наступними суттєвими рисами діяльності учасників управлінського процесу:

- здатністю поставити загальні цілі;

- здатністю визначити ступінь участі у спільній діяльності ще на початковому етапі;
- інформуванням щодо специфіки, правових основ та проблем усіх учасників правлінського процесу, вмінням отримувати подібну інформацію і працювати з нею;
- використання будь-яких можливостей покращити імідж школи;
- розробленням і впровадженням механізмів спільної діяльності й ініціювання різних форм взаємодії з бізнесом, органами місцевого самоврядування, неурядовими організаціями, громадськістю;
- використання можливостей залучення додаткових ресурсів розвитку закладу освіти;
- забезпечення спрямованості ресурсів громадян на розвиток закладу освіти;
- створення планів спільної діяльності є однією як обов'язкової форми співпраці закладу освіти та місцевої громади;
- демонстрація загального інтересу і формування взаємовигідних відносин;
- наявність відкритості і співпраці;
- акцентування уваги на розвитку процесів спілкування і забезпечення процедур співпраці усіх учасників управлінського процесу;
- включення принципів демократизації у освітній та управлінський процеси;
- забезпечення громадянської само організованості й самоуправління [61].

Одним із базових понять розвитку сучасного суспільства, поряд з поняттям «соціальне партнерство» є поняття «соціальна згуртованість», що також передбачає активну участь громадян у розв'язанні широкого кола актуальних проблем громади, об'єднання різних прошарків населення на основі спільних цінностей [3].

«Соціальна згуртованість» визначається як «доктрина забезпечення стійкості розвитку суспільства» й обґрунтовується необхідність її реалізації у багатьох суспільних галузях, й «освіті та перепідготовці» зокрема [8]. Науковцями підкреслюється важливість формування «згуртовуючого» соціокультурного простору для вирішення нагальних суспільних проблем [30].

«Соціальна згуртованість» розглядається науковцями як стан, за якого група людей у межах певної території (як держави, так і окремої місцевості /села, району, міста) демонструє:

- 1) здатність до співпраці, зорієнтованої на продуктивні зміни;
- 2) можливість без втрати індивідуальних відмінностей забезпечити координацію і співпрацю заради реалізації критично важливих цілей суспільства;
- 3) ступінь соціальної спільності (стан єдності спільноти) [11].

У психолого-педагогічній літературі розглядаються особливості формування освітньої політики в контексті децентралізації та автономії шкіл. Науковці вивчають можливості оптимізації ресурсів місцевих громад, розкривають та обґрунтовують механізми розбудови громадсько-активних закладів освіти, описують досвід реалізації ними різноманітних громадських, соціальних, освітніх проектів, спрямованих на розвиток громади [12; 13].

Участь громадськості в управлінні закладом освіти сприяє мобілізації ресурсів, які забезпечують людський розвиток, підвищує ефективність політичних і економічних заходів, сприяє досягненню консенсусу в питаннях розроблення планів їх реалізації, допомагає громадянському суспільству та підприємницькому сектору ліквідувати монополію виконавчої влади [34].

Як підкреслюють науковці, в ефективній взаємодії і співпраці громадськості з закладом освіти наявні такі важливі складові:

- підвищення відповідальності всіх учасників управлінського процесу за освіту дітей;
- створення належних умов навчання та виховання;
- адаптивний характер взаємодії школа – громада – влада;
- мобілізація всіх можливих ресурсів для розвитку закладу освіти;
- участь у створенні позитивного іміджу закладу освіти;
- планування та прийняття важливих управлінських рішень [4].

Заклад дошкільної освіти має вивчати й впроваджувати модель громадсько-державного управління, розвиватися як осередок поступу громади, здійснювати соціальні проекти та проводити волонтерські акції для місцевої громади, спільно з громадськістю планувати розвиток закладу на найближчі роки й на перспективу, залучати батьків як представників громади до управління закладом освіти, посилювати роль батьківського комітету й інших самоврядних структур батьків, вихователів, громадських організацій [17].

1.2. Механізми забезпечення взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою

Перехід до державно-громадського управління закладом освіти на місцевому рівні виписано у Законі України «Про освіту» (2017 р.). в якому визначено форми участі громадськості в управлінні освітою.

У процесі реформування сфери освіти, зокрема переходу його на демократичні засади, важливу роль відіграють механізми державно-громадського управління розвитком загальної середньої освіти, зокрема й у сільській місцевості, яка має регіональну специфіку. Кожній територіальній громаді властива відмінна від інших населених пунктів інфраструктура, склад населення, високий рівень сільського самоврядування або навпаки. Саме тому важливо, що на законодавчому рівні повноваження суб'єктів органів місцевого самоврядування у сфері

освіти погоджено з тенденціями розвитку держави (Закон «Про місцеве самоврядування»), створюються умови та відбувається становлення взаємодії державних і громадських форм управління освітою, з'являються можливості залучення додаткових місцевих ресурсів для розвитку всіх ланок освіти, з'являється інтерес до вирішення її проблем у місцевому співтоваристві громадян [22].

Державно-громадське управління освітою та громадське самоврядування у сфері освіти збільшує довіру громадськості до органів місцевого самоврядування, підтверджує легітимність органів влади та їхніх рішень. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21.05.1997 №280/97-ВР) у статтях 3–5 визначається право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. Відповідно до статті 13 цього закону, згідно з порядком організації громадських слухань, що визначається статутом територіальної громади (методичні рекомендації щодо розроблення Статуту територіальної громади – на сайті Децентралізація у розділі Бібліотека (за 20.02.2019), громада має право проводити громадські слухання, під час яких члени територіальної громади можуть порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування, зокрема й у сфері освіти. Такі громадські слухання мають проводитися не рідше ніж один раз на рік. Пропозиції, внесені за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування.

Відповідно до чинного законодавства, громадськість має брати безпосередню участь у контролі за реалізацією конституційних прав громадян на освіту та забезпеченні фінансових, матеріально-технічних, кадрових та інших умов, необхідних для відповідної діяльності установ освіти, надання адресної соціальної підтримки певним категоріям учнів і вихованців. Форми громадської участі у формуванні та реалізації освітньої політики на місцевому рівні також законодавчо визначені та різноманітні:

– піклувальні ради;

- батьківські комітети;
- батьківські збори;
- ради закладів освіти;
- громадські організації зі статусом юридичної особи, засновниками яких є батьки учнів, учнівські ради тощо [53].

Оскільки оновлення освітніх структур на всіх рівнях має бути безперервним і системним, то їхній розвиток слід розглядати у контексті діяльності усіх учасників управління. Для забезпечення успішного оновлення, а також для прискорення впровадження державно-громадського управління освітою формуються механізми, які є активними складниками системи управління та здатні підтримувати зміни на основі партнерства, цілеспрямовані на досягнення узгодженої спільної мети. Одним з таких механізмів є державно-громадська взаємодія, суть якої полягає в спільній діяльності державних структур і громадськості в управлінні закладом освіти, яка здатна задовольняти потреби суспільства, громад і не суперечить інтересам держави та здійснюється за певними принципами [22].

Така взаємодія сприяє перебудові діяльності закладу освіти таким чином, щоб забезпечити вимоги його сучасного розвитку. За твердженням науковців, у цьому полягає її відкритість, демократичність, повага до інших поглядів, вироблення критичного мислення, з'являється можливість більше залучати педагогічну спільноту, учнів і громади до соціально-педагогічного партнерства, одночасно відбувається формування державно-громадського управління закладом освіти. Як стверджують Л.Калініна та Л.Лісова, таке партнерство істотно змінює умови соціалізації молодого покоління, що, своєю чергою, вимагає їх наукового осмислення, необхідного для оцінювання нових реалій, вироблення практик освітнього процесу та управління ним.

У статті 70 Закону України «Про освіту» громадське самоврядування у сфері освіти визначене як право учасників освітнього процесу та

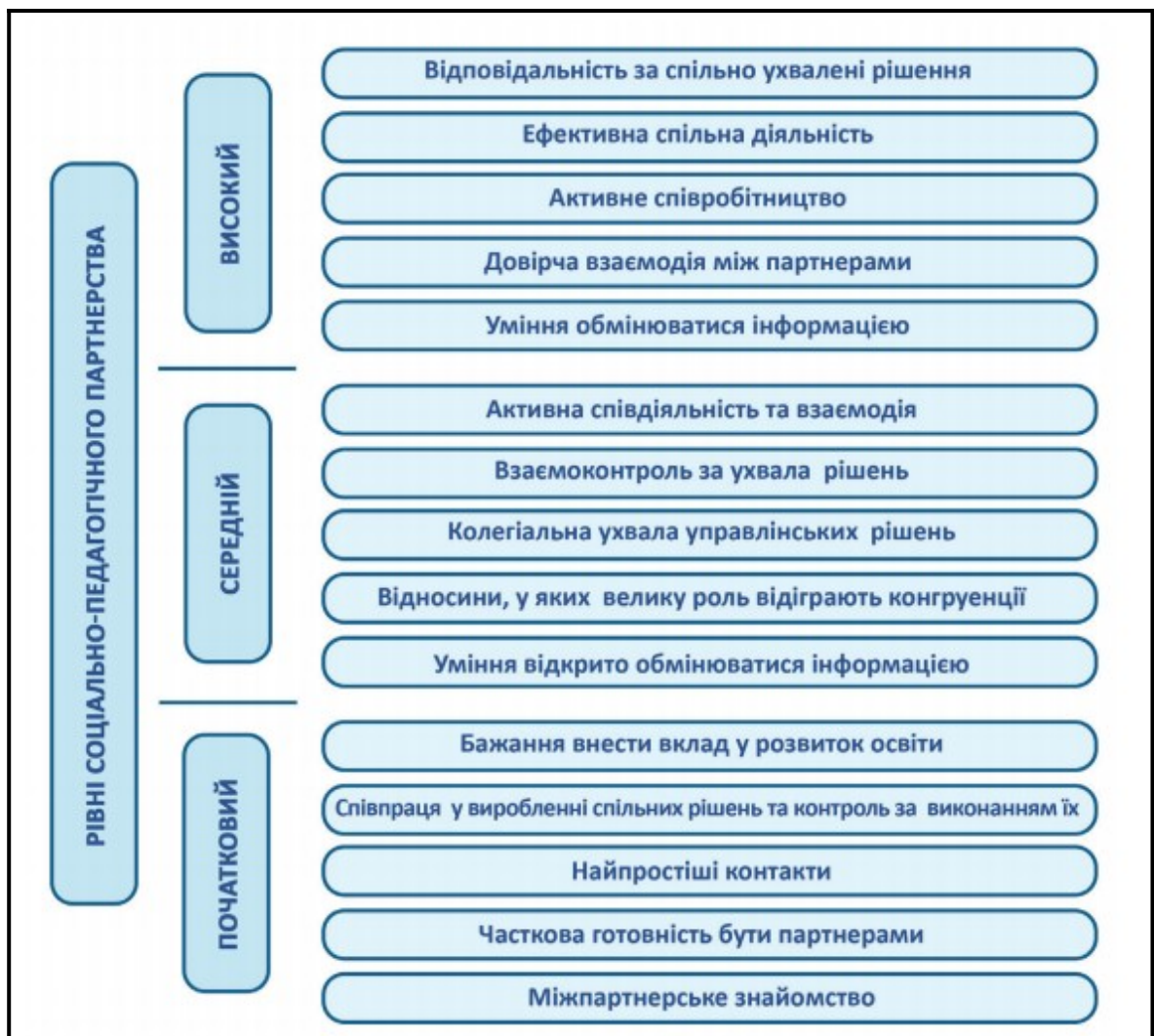
громадських об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та/або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими та державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їхньої компетенції.

Органи громадського самоврядування у сфері освіти створюються: у закладі освіти – за ініціативою учасників освітнього процесу або/та на місцевому (територіальному) рівні – за ініціативою фізичних осіб та/або громадських об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та/або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами. Органами громадського самоврядування у сфері освіти є: органи громадського самоврядування закладу освіти та/або конференції (форуми, з'їзди) учасників освітнього процесу, закладів освіти, їх об'єднань, що скликаються на території відповідного населеного пункту, територіальної громади, району, області, держави. Органи громадського самоврядування мають права (повноваження), визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладів освіти, та можуть здійснювати інші права, не заборонені законом [29, с.19].

Державно-громадська взаємодія закладу дошкільної освіти сільської громади може бути запроваджена шляхом раціонального добору та реалізації комплексного механізму на двох рівнях управління. До першого належить оперативний, на якому будь-яка громадська організація може вступати у взаємодію з органами державної влади для вирішення критичних ситуацій, що виникли на місцевому рівні щодо створення умов для особистісного розвитку кожної дитини, інноваційного розвитку закладу дошкільної освіти та його ресурсного забезпечення. До другого – тактичний рівень, за якого у взаємодії можуть перебувати громадські

організації, що відтворюють думку територіальної громади з питань експертної оцінки стану закладу дошкільної освіти та контролю за виконанням ухвалених рішень. Така взаємодія буде мати структурну систему державно-громадського управління, а її функції забезпечуватимуться механізмами соціального партнерства, найбільш поширеними з яких є механізми науково-громадського консультування, публічного обговорення питань, експертизи, громадського та експертного контролю [21].

Взаємодія сільської громади із закладом дошкільної освіти є недостатньою, оскільки відсутня відповідна кількість первинних організацій та їхній кількісний кадровий склад не завжди відповідає сучасним вимогам. Це означає, що органи влади й місцевого самоврядування мають готувати кадри, розробляти механізми, впроваджувати технології, використовувати інші засоби та ресурси для забезпечення повноцінної співпраці з громадськістю, реалізації механізму соціального партнерства. І в цьому значну роль має відіграти заклад освіти.

Рис.1.1. Рівні соціально-педагогічного партнерства державно-громадської взаємодії

Як стверджує І.Іванюк, поняття закладу освіти як інструменту соціальних змін до сих пір залишається тільки побажанням. Заклади освіти під впливом постійних змін знаходяться в суперечливій ситуації. Для того, щоб успішно запровадити функцію соціалізації, заклади освіти повинні змінитися внаслідок зовнішнього впливу. Однак, маючи певний ступінь автономії, вони часто перешкоджають проникненню змін. Тому впровадження їх в освітні інституції зазвичай створює справжні проблеми реформаторам освіти [20, с. 51].

Механізм соціального партнерства має запроваджуватися разом із механізмами введення форм співпраці між названими суб'єктами партнерства та педагогічними працівниками.

Це, насамперед, механізм організації та проведення консультацій, колективних обговорень та переговорів у процесі підготовки статутів, угод, рішень, під час розв'язання проблем, конфліктів, а також під час вироблення стратегії й тактики розвитку освітньої політики на місцевому рівні. У процесі реалізації місцевої освітньої політики важливими формами для взаємного порозуміння та взаємного узгодження дій мають стати постійні зустрічі, а також щорічні громадські слухання, на яких органи громадського самоврядування отримують інформацію про ставлення громадськості до вже ухвалених рішень або до тих, які мають ухвалити [62].

Актуальним у зазначеному контексті є громадський контроль за виконанням органами влади ухвалених рішень, розроблених проєктів, програм розвитку закладу дошкільної освіти, розподілом і використанням фінансів тощо. Важливу роль також у реалізації механізму соціального партнерства щодо розвитку закладу дошкільної освіти відіграє його взаємодія з батьківською громадськістю як соціально-педагогічним партнером.

Для успішної взаємодії між закладом дошкільної освіти та сільською громадою необхідно створити відповідні організаційно-педагогічні умови, суть яких полягає у:

- підготовці педагогічних колективів до роботи з представниками громадськості щодо формування довіри на різних рівнях;
- підготовці керівників самоврядних організацій до роботи в системі соціально-педагогічного партнерства;
- організації співпраці об'єднання «педагоги-батьки-громада»;
- формуванні мотиваційної готовності педагогічного та батьківського колективів і членів міської громади до процесу взаємодії на засадах довіри [10].

Соціально-педагогічне партнерство за умови успішного його запровадження перетворює суб'єктів управлінського процесу в

добровільних партнерів, які здатні до взаєморозуміння, взаємопідтримки, взаємодопомоги на основі культури довіри, що своєю чергою, стимулюватиме розвиток відповідальності кожного суб'єкта партнерства. Соціально-педагогічне партнерство в такій складній системі сприятиме створенню освітнього простору, який стане ресурсом для життєтворчості всіх його суб'єктів. Для цього необхідно будувати взаємодію на принципах: цілепокладання, співуправління, гуманізації, довірчої команди, інтеграції, відповідальності, добровільності та свободи вибору, гідності й довіри [23].

Механізм соціально-педагогічного партнерства, спрямований на вирішення педагогічних завдань у вихованні, розвитку особистості кожної конкретної дитини, відбувається за дотримання морально-етичних цінностей (ініціативність суб'єктів, відповідальність за спільну справу, відкритість і чесність у відносинах, створення комфортних умов, демократизація управління на різних рівнях тощо). Така структура партнерських та довірчих відносин сприятиме динаміці одержання позитивних результатів під час вирішення управлінських завдань.

Для партнерства властивими є такі цінності: взаємовигідність, прозорість, волонтерство, двостороннє спілкування, чесність, взаємоповага, довіра, відповідальність, відкритість. Зазначені цінності сприятимуть розвитку соціального партнерства як основи державно-громадського управління [16].

Бути партнером – означає мати фактичний вплив на ухвалення рішень і нести відповідальність за їх реалізацію. Соціальне партнерство – це такий тип взаємовідносин між органами влади, інститутами громадянського суспільства, підприємництвом, різними соціальними групами, за якого різні соціально-економічні інтереси досягаються шляхом компромісу взаємовигідних цілей та узгоджених дій [27, с. 291]. Таке партнерство має різні види:

– державно-приватне;

- державно-громадське;
- галузеве.

У межах нашого дослідження важливим є поняття державно-громадського партнерства, яке являє собою це такий вид партнерства, за якого представники державної влади й громадськості тимчасово (ситуативно) вибудовують відносини для вирішення соціально значущих питань, які залежать від мети, масштабності, самих суб'єктів, змісту та способів діяльності, а також від оформлення партнерства. Без добровільної активної участі в управлінні представників широкої громадськості неможливе як «функціонування державно-громадської системи управління освітою, так і реальне державно-громадське партнерство [2, с. 69].

До соціального партнерства віднесено також галузеве, особливість якого полягає в організації партнерства між суб'єктами окремої галузі. Соціально-педагогічне партнерство у сільській місцевості слід розглядати як демократичну модель взаємодії рівноправних суб'єктів, об'єднаних спільними цілями, які спрямовані, у свою чергу, на створення соціально-освітнього простору на місцевому рівні з метою «різнобічного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізаційної взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадської активності» [32, с. 5].

На рівні міста суб'єкти соціально-педагогічного партнерства представлені органами самоврядування та органами державної влади, закладами освіти, різними установами, громадськими організаціями задля визначення та втілення в життя узгодженої освітньої політики. Якщо ж розглядати партнерство на рівні закладу освіти, то й всередині його можна визначити різні його рівні, а саме:

- перший – класний колектив, партнерами якого є вихователі, батьки, батьківський комітет (педагогічне партнерство);

– другий – колектив, партнерами якого є адміністрація, органи самоврядування (батьківського), профспілка (педагогічне партнерство);

– третій – взаємодія школи із соціальними партнерами ззовні (соціально-педагогічне партнерство) [37].

Отже, соціально-педагогічне партнерство залежить від суб'єктів, які об'єднані спільною метою, воно завжди має структуру, що містить зміст і різновид взаємодії партнерів. Зміст соціально-педагогічного партнерства визначається метою й завданнями закладу освіти, стратегією й тактикою розвитку громади. Ефективність співпраці, взаємодії партнерів встановлюється за такими критеріями:

1) активність партнерів у визначенні цілей (на близьку й далеку перспективу) та планування спільних заходів щодо їх досягнення;

2) їх відповідальність за спільний результат;

3) тип відносин: довіра, взаємоповага, відкритість, щирість, чесність тощо [29].

Побудова соціально-педагогічного партнерства містить у собі кілька етапів. Перший етап – це етап взаємної адаптації, під час якого відбувається: пошук і знайомство партнерів, визначення спільних інтересів, вивчення особливостей діяльності суб'єктів-партнерів. Другий етап відзначається визначенням мети й завдань, змісту взаємодії партнерів, можливостей кожного суб'єкта у співпраці. При цьому варто враховувати потреби та інтереси кожного, виробляти спільні правила взаємодії.

На початковому рівні побудови партнерської взаємодії відбувається:

– знайомство між партнерами, які можуть бути частково готовими до співпраці, проте мають бажання зробити внесок у розвиток партнерства;

– здійснюються найпростіші контакти з метою обміну інформацією;

– налагоджується співпраця у виробленні спільних рішень та забезпечення контролю за їх виконанням.

Середній рівень партнерства визначається тим, що партнери:

– володіють умінням відкрито обмінюватися інформацією;

- будують відносини, в яких велику роль відіграє ефект конгруенції (підтвердження взаємних очікувань);

- готові співпрацювати щодо розроблення та прийняття управлінських рішень;

- здійснюють взаємоконтроль за ухваленими рішеннями;

- забезпечують спільну діяльність, що супроводжується взаємним розумінням та взаємною підтримкою [6].

Для високого рівня властивим є:

- постійний обмін інформацією та довірча взаємодія;

- між партнерами наявні дружні відносини;

- відповідальне ставлення до спільно ухвалених рішень та ефективне співробітництво;

- творчий підхід до виконання спільних заходів з метою успішного вирішення проблем освітнього процесу;

- забезпечення розвитку особистості й розвитку місцевих громадських об'єднань, а також всієї громади.

Отже, соціально-педагогічне партнерство – це вид соціального партнерства, який формується поетапно: від початкового рівня до високого. Соціально-педагогічне партнерство спрямоване на системні зміни, насамперед, зміну світогляду людей, має виявлятися в їхній суб'єктній активності як активних патріотично налаштованих громадян; в усвідомленні та реалізації свобод, індивідуальних здібностей та розумінні ролі громади як рушійної сили розбудови малого міста та громадянського суспільства та, безперечно, зміни мають відбутися в культурі й освіті як пріоритетних духовних сферах суспільства.

Результатом соціально-педагогічного партнерства виступає:

- 1) успішна кооперація діяльності партнерів із метою формування людини, гідної довіри, та її особистісного розвитку в різних видах діяльності, розвитку закладу дошкільної освіти;

- 2) творча спільна діяльність соціальних і педагогічних структур на

засадах довіри;

3) забезпечення якості освітніх послуг, які надає заклад дошкільної освіти;

4) розроблення нових методичних матеріалів та освітніх програм.

1.3. Роль керівника закладу дошкільної освіти у забезпеченні партнерської взаємодії із сільською громадою

Організатором і координатором співробітництва закладу дошкільної освіти і сільської громади є керівник закладу. Сучасний етап управління закладом дошкільної освіти вимагає від його керівника наукової компетентності, майстерності, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, нормативно-правових питаннях, реалізовувати конструктивні ідеї. Саме керівник сприяє становленню взаємовигідної взаємодії дитячого садка з місцевою громадою, згуртовуючи для вирішення цього завдання педагогічний колектив і батьків, базуючись на правових засадах у роботі з громадою [16].

Значна роль у діяльності керівника закладу дошкільної освіти відводиться реалізації державної політики у сфері дошкільної освіти, складовою якої є надання всебічної допомоги сім'ї у розвитку, вихованні та навчанні дитини (ст.3 «Закону про дошкільну освіту»). Дитячий садок і сільська громада мають прагнути до створення єдиного простору розвитку дитини. Залучення членів громади, й у тому числі батьків вихованців, у єдиний розвивальний простір має здійснюватися в таких напрямках: робота з колективом щодо організації взаємодії з сільською громадою, ознайомлення педагогів з системою нових форм співпраці з батьками вихованців та іншими членами громади; підвищення педагогічної культури усіх учасників управлінського процесу; залучення батьків до діяльності дошкільного закладу, громадського управління ним, організація обміну досвідом сімейного виховання [29].

Основними завданнями взаємодії закладу дошкільної освіти з

сільською громадою є:

- встановлення партнерських стосунків з родиною кожного вихованця;
- об'єднання зусиль дошкільного закладу і сільської громади для розвитку і виховання дітей;
- створення атмосфери взаєморозуміння, спільності інтересів, емоційної взаємопідтримки;
- активізація і збагачення професійних умінь усіх учасників управлінського процесу;
- підтримка впевненості учасників управлінського процесу у власних можливостях щодо надання впливу на розвиток закладу освіти й поліпшення якості освітніх послуг [41].

Специфіка педагогічної діяльності зумовлює певні вимоги до керівників закладів дошкільної освіти, які працюють над забезпеченням партнерської взаємодії з громадою. Специфічними особливостями цієї взаємодії є такі:

- 1) усвідомлення рівноправності місцевої громади у процесі партнерської взаємодії;
- 2) розуміння кожної громади та соціально-психологічних процесів, які відбуваються в ній;
- 3) забезпечення розвивального характеру педагогічної взаємодії, шанобливе ставлення до громадської думки;
- 4) упевненість громади у розумінні й підтримці педагогами закладу освіти запитів громади;
- 5) спрямованість сучасних форм партнерської взаємодії з громадою на привернення уваги членів громади до змісту роботи закладу дошкільної освіти [53].

Завдяки провідній ролі керівника закладу дошкільної освіти та створенню ним команди однодумців упроваджується система

різноманітних творчих заходів з членами громади, що підвищує їхню значущість у забезпеченні сталого розвитку закладу освіти.

Зарахування дитини до дошкільного закладу – це відповідальний момент як для батьків, так і для керівника закладу. З цього моменту починаються юридичні відносини між батьками, працівниками дошкільного закладу та громадою, тому всі повинні чітко усвідомлювати міру відповідальності за ці відносини. Під час прийому дитини керівник ознайомлює батьків або осіб, що їх замінюють, зі статутом дошкільного закладу, режимом роботи, наказом МОН України від 21.11.2002 №667 «Порядок встановлення плати батьків за перебування дітей у державних та комунальних дошкільних та інтернатних навчальних закладах», порядком та термінами здійснення розрахунків за перебування дитини у дошкільному закладі, умовами утримання дітей, досягненнями та традиціями закладу, з Положенням про батьківський комітет, його повноваженнями, при цьому обов'язково звертає увагу на рішення батьківських зборів щодо умов, обсягів та періодичності надання матеріальної (фінансової) благодійної допомоги, ознайомлює з витягом рішення батьківських зборів, у якому про це йдеться, іншими документами, що регламентують його діяльність [60].

Заклад дошкільної освіти є юридичною особою в галузі освіти, отже, приймаючи дитину до дошкільного закладу, керівник діє від його імені, укладає з батьками договір (угоду) між дошкільним закладом та батьками, у якому передбачено особливості роботи дошкільного закладу, права і обов'язки працівників і батьків, питання умов збереження за дитиною місця в дошкільному закладі, порядку її відрахування тощо (ст.ст.36,37 Закону України «Про дошкільну освіту», п.п.12,36,37 Положення про дошкільний заклад).

Згідно зі ст.23 Закону України «Про дошкільну освіту», п.25 Положення про дошкільний навчальний заклад відповідно до статутних цілей і завдань заклад дошкільної освіти надає додаткові освітні послуги,

які не визначені Базовим компонентом дошкільної освіти, Державною базовою програмою та іншими додатковими програмами розвитку дітей, лише за згодою та на основі угоди між батьками або особами, що їх замінюють, та дошкільним закладом, за рахунок коштів батьків або осіб, що їх замінюють. Завідувач повідомляє батькам про наявність, умови та можливість отримання додаткових освітніх послуг, організовує їх надання. Згідно зі ст.7 Закону України «Про дошкільну освіту», п.18 Положення про дошкільний заклад, листа МОН України від 17.12.2008 №1/9-811 «Про здійснення педагогічного патронату» дошкільний заклад здійснює соціально-педагогічний патронат з метою забезпечення умов для здобуття дошкільної освіти дітьми дошкільного віку, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, але не відвідують дошкільних закладів, та надання консультаційної допомоги сім'ї. Завідувач здійснює керівництво соціально-педагогічним патронатом, взаємодією з сім'єю, забезпечує діяльність дошкільного закладу як осередка поширення у громаді психолого-педагогічних знань про дітей дошкільного віку [38].

Одне з основних завдань керівника – просвітницька робота у громаді щодо 100% охоплення дітей дошкільною освітою, вирішення його має високу результативність завдяки чітко налагодженій організації роботи групи патронату з цього питання. План роботи з громадою розміщується на сайті, у групових куточках. Форми взаємодії з членами громади в Консультативному центрі найрізноманітніші, зокрема:

- організація лекцій, семінарів, індивідуальних і групових консультацій для членів громади;
- організація заочного консультування через папки-пересувки, листування в електронній пошті, у телефонному режимі, через організацію роботи сайту;
- організація роботи піклувальних рад;
- проведення спільних засідань та педагогічних нарад;
- ознайомлення членів громади та батьків із вимогами програми

розвитку дитини дошкільного віку, надання рекомендацій щодо їх використання у домашніх умовах сім'ї тощо;

– ознайомлення з добіркою фахових періодичних видань, методичних посібників з різних галузей знань (педагогіки, психології, медицини, соціології, біології та ін.), що сприяє підготовці та проведенню батьківських комітетів;

– розроблення методичних рекомендацій, консультацій (педагогічного, медичного, психологічного, дефектологічного змісту тощо) для батьків та членів громади [19].

Шляхи співпраці закладу дошкільної освіти з громадою, згідно зі ст.20 Закону України «Про дошкільну освіту» визначає педагогічна рада. До складу педагогічної ради входить голова батьківського комітету, представники громадськості, на засідання педагогічної ради запрошуються батьки або особи, що їх замінюють. Актуальними для педагогів є думки членів громади, їхні виступи щодо форм взаємодії сім'ї з дошкільним закладом, з сільською громадою, упровадження системи роботи з родиною. Особи, запрошені на засідання педагогічної ради, мають право дорадчого голосу [17].

Загальними зборами батьків або радою закладу згідно з Примірним положенням про батьківські комітети (раду) дошкільного навчального закладу (наказ МОНмолодьспорту України від 26.04.2011 №398) визначаються кількісний склад батьківського комітету закладу, строк його повноважень. Легалізація (офіційне визнання) комітетів є обов'язковою і здійснюється керівником дошкільного закладу шляхом видання наказу по закладу після письмового повідомлення (надання протоколу батьківських зборів) про їх заснування. У випадку, коли член комітету достроково складає свої повноваження, вибори нового члена відбуваються на батьківських зборах. Комітет закладу у разі необхідності може скликати загальні збори батьків дітей, які відвідують заклад. Рішення зборів батьків,

комітетів доводиться до відома батьків, керівництва закладу дошкільної освіти [28].

Розробка і апробація моделей громадського-державного врядування в закладах освіти на всіх рівнях вимагає від керівника дошкільного закладу більш активного залучення батьків та громадськості до управління закладом. Завідувач підтримує тісний зв'язок з батьківським комітетом, адже комітет планує свою роботу на підставі плану роботи дошкільного закладу, рішень зборів батьків, рекомендацій завідувача, вихователів, громадськості. Але органом громадського самоврядування закладу дошкільної освіти є загальні збори (конференція) колективу дошкільного закладу та батьків або осіб, які їх замінюють. Загальні збори (конференція) заслуховують звіт керівника закладу дошкільної освіти з питань статутної діяльності та дають оцінку його професійно-педагогічної діяльності, розглядають питання освітньої, методичної, економічної, фінансово-господарської діяльності закладу дошкільної освіти [42].

У період між загальними зборами діє рада закладу дошкільної освіти, до складу якої обираються пропорційно представники від педагогічного колективу і батьків або осіб, які їх замінюють. Завідувач є присутнім на засіданнях ради, ініціює вирішення багатьох питань, зокрема погодження змісту і форм роботи з педагогічної просвіти батьків, використання благодійної допомоги, покращення матеріально-технічної бази дошкільного закладу, залучення батьків до вивчення стану роботи дошкільного закладу і тощо.

Показниками результативності роботи керівника закладу дошкільної освіти можна вважати наявність у дошкільному закладі доброзичливої атмосфери між педагогами, батьками вихованців і представниками громадськості, оптимальний рівень загальної та педагогічної культури батьків і педагогів, їх зорієнтованість на самовдосконалення і саморозвиток, створення умов для повноцінного розвитку дошкільнят,

позитивний імідж дошкільного закладу, його високий рейтинг у межах сільської громади.

Висновки до розділу 1

Для ефективного виконання своєї місії заклад дошкільної освіти має розвиватися як активна відкрита соціально-педагогічна система. Моделлю, яка поширена в Україні, є громадсько-активний заклад освіти, діяльність якого неможлива без реалізації соціального партнерства із освітньо-культурним середовищем.

Завданням соціального партнерства є створення та розвиток інфраструктури громадянського суспільства в найближчому й більш розширеному культурно-освітньому просторі. Роль закладу освіти має бути випереджальною, а влада і громада повинні її підтримувати, активно співпрацювати, брати участь в управлінні та співуправлінні на партнерських засадах.

Для трансформації закладу освіти в громадсько-активний керівництву необхідно організувати роботу над спільним баченням її розвитку, забезпечити командне навчання з метою руйнації рутинних підходів і вироблення інноваційних, створити ефективну модель взаємодії педагогічної спільноти, громадськості і влади у розв'язанні освітніх проблем школи та проблем громади.

Для подальшого вдосконалення системи соціального партнерства в сільських громадах мають бути представлені такі позиції як:

- соціальний захист;
- соціальні гарантії;
- соціальне стимулювання;
- соціально-нормативна база з метою приведення її у відповідність із нормами міжнародного права;
- мотивація роботодавців до участі в соціальному діалозі (податкові пільги та стимули);

– підвищення поінформованості широких мас суспільства про соціальне партнерство.

Усім учасникам управлінського процесу необхідно взяти на себе необхідну долю відповідальності за забезпечення конкурентоспроможності закладу освіти.

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ

2.1. Аналіз досвіду забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти з сільською громадою (на прикладі закладу дошкільної освіти с. Старомлинівка Донецької області)

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) Старомлинівської сільської ради об'єднаної територіальної громади Великоновосілківського району

Донецької області є комунальним закладом освіти і діє на підставі прийнятого Статуту. Засновником закладу дошкільної освіти є Старомлинівська сільська рада, що є органом оперативного управління закладом дошкільної освіти та його майном; здійснює фінансування закладу дошкільної освіти, його матеріально-технічне забезпечення, надає необхідні будівлі з обладнанням і матеріалами, організовує будівництво і ремонт приміщень, їх господарське обслуговування, харчування та медичне обслуговування дітей.

Заклад дошкільної освіти у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Положенням про дошкільний навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305, іншими нормативно-правовими актами, наказами та рекомендаціями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, власним Статутом та рішеннями Старомлинівської сільської ради.

Головною метою закладу дошкільної освіти є забезпечення реалізації права громадян на здобуття дошкільної освіти, задоволення потреб громадян у нагляді, догляді та оздоровленні дітей, створення умов для їх фізичного, розумового і духовного розвитку.

Відповідно чинного Статуту, діяльність закладу дошкільної освіти спрямована на реалізацію основних завдань дошкільної освіти:

- збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я дітей;
- виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв державної мови, мов меншин, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття

нею соціального досвіду;

- виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти; здійснення соціально-педагогічного патронату сім'ї;

- забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту;

- формування їх особистості, розвиток творчих здібностей та нахилів;

- забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту.

У Статуті закладу дошкільної освіти (додаток А) зазначено, що управління закладом здійснюється відділом освіти Старомлинівської сільської ради у межах повноважень. Керівництво закладом дошкільної освіти здійснює його директор. На посаду керівника закладу дошкільної освіти призначається особа, яка є громадянином України, має відповідну вищу педагогічну освіту не нижче освітнього кваліфікаційного рівня бакалавра, стаж педагогічної роботи не менш як три роки, а також організаторські здібності, фізичний і психічний стан якої не перешкоджає виконанню професійних обов'язків.

Керівника закладу дошкільної освіти призначає на посаду та звільняє з посади відділ освіти Великоновосілківського району Донецької області. Керівник закладу дошкільної освіти:

- відповідає за реалізацію завдань дошкільної освіти, визначених Законом України «Про дошкільну освіту» та забезпечення рівня дошкільної освіти у межах державних вимог до її змісту та обсягу;

- здійснює керівництво і контроль за діяльністю закладу дошкільної освіти;

- діє від імені закладу дошкільної освіти, представляє його в усіх державних та інших органах, установах і організаціях, укладає угоди з юридичними та фізичними особами;

- розпоряджається в установленому порядку майном і коштами

дошкільного закладу і відповідає за дотримання фінансової дисципліни та збереження матеріальної-технічної бази закладу;

- приймає на роботу та звільняє з роботи працівників закладу дошкільної освіти;

- видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження, контролює їх виконання;

- контролює організацію харчування і медичного обслуговування дітей;

- затверджує штатний розклад за погодженням з відділом освіти Старомлинівської сільської ради об'єднаної територіальної громади Великоновосілківського району Донецької області;

- затверджує правила внутрішнього трудового розпорядку, посадові інструкції працівників та посадові інструкції з безпеки життєдіяльності за погодженням із профспілковим комітетом;

- забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних, протипожежних норм і правил техніки безпеки, вимог безпечної життєдіяльності дітей і працівників;

- контролює відповідність застосованих форм, методів і засобів розвитку, виховання і навчання дітей їх віковим, психофізіологічним особливостям, здібностям і потребам;

- підтримує ініціативу педагогів щодо вдосконалення навчально-виховної роботи, заохочує творчі пошуки, дослідно-експериментальну роботу педагогів, впровадженні новітніх педагогічних технологій;

- організовує різні форми співпраці з батьками або особами, які їх замінюють;

- щороку звітує про свою діяльність і дошкільного закладу на загальних зборах (конференціях) колективу та батьків або осіб, які їх замінюють.

Колегіальним постійно діючим органом управління закладом дошкільної освіти є педагогічна рада. До складу педагогічної ради входять:

директор, педагогічні працівники, медичні працівники, інші спеціалісти. Можуть входити голови батьківських комітетів груп. Запрошеними з правом дорадчого голосу можуть бути представники громадських організацій, педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів, батьки або особи, які їх замінюють. Головою педагогічної ради є директор закладу дошкільної освіти.

Педагогічна рада закладу:

- оцінює результативність реалізації Державної базової програми та хід якісного виконання програм розвитку по кожній віковій групі;
- розглядає питання удосконалення організації освітнього процесу у дошкільному закладі;
- визначає план роботи закладу дошкільної освіти та педагогічне навантаження працівників;
- розглядає питання освітнього процесу в дошкільному закладі та приймає відповідні рішення;
- аналізує проведення експериментальної та інноваційної діяльності, стан організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти;
- затверджує заходи щодо зміцнення здоров'я дітей;
- організовує роботу щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження досягнень науки, передового педагогічного досвіду;
- заслуховує звіти педагогічних працівників;
- приймає рішення з інших питань професійної діяльності педагогічних працівників.

Органом громадського самоврядування закладу дошкільної освіти є загальні збори колективу закладу та батьків або осіб, які їх замінюють, які скликаються не рідше одного разу на рік. Кількість учасників загальних зборів від працівників закладу дошкільної освіти – 70 %, батьків – 30 %. Термін їх повноважень становить один рік. Рішення загальних зборів приймаються більшістю голосів від загальної кількості присутніх.

Загальні збори:

- схвалюють Статут, зміни і доповнення;
- обирають раду закладу дошкільної освіти, її членів і голову, встановлюють терміни її повноважень;
- заслуховують звіт керівника закладу, голови ради закладу дошкільного закладу з питань статутної діяльності закладу, дають їй оцінки шляхом таємного або відкритого голосування;
- розглядають питання навчально-виховної, методичної та фінансово-господарської діяльності закладу дошкільної освіти;
- затверджують основні напрями вдосконалення роботи і розвитку закладу дошкільної освіти.

У період між загальними зборами діє рада закладу дошкільної освіти. Кількість засідань визначається за потребою. Засідання ради закладу дошкільної освіти є правомірним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин її членів. До складу ради закладу дошкільної освіти обираються пропорційно представники від педагогічного колективу і батьків або осіб, які їх замінюють. Рада закладу дошкільної освіти організовує виконання рішень загальних зборів, розглядає питання поліпшення умов здобуття дошкільної освіти, зміцнення матеріально-технічної бази, поповнення і використання бюджету закладу, вносить пропозиції щодо морального і матеріального заохочення учасників освітнього процесу, погоджує зміст і форми роботи з педагогічної освіти батьків.

Аналіз Статуту закладу дошкільної освіти показав, що проблема організації взаємодії з сільською громадою висвітлюється в ньому лише побіжно. Зокрема, констатовано, що запрошеними у педагогічну раду закладу освіти з правом дорадчого голосу можуть бути представники громадських організацій, педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів, батьки або особи, які їх замінюють.

У Статуті зазначено, що у закладі дошкільної освіти може створюватись і діяти піклувальна рада – орган самоврядування, який

формується з представників органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, закладів освіти, організацій, окремих громадян з метою залучення громадськості до вирішення проблем освіти, забезпечення сприятливих умов ефективної роботи закладу дошкільної освіти.

Піклувальна рада (у складі 7-15 осіб) створюється за рішенням загальних зборів або ради закладу дошкільної освіти. Члени піклувальної ради обираються на загальних зборах закладу дошкільної освіти і працюють на громадських засадах. Очолює піклувальну раду голова, який обирається шляхом голосування на її засіданні з числа членів піклувальної ради. Кількість засідань – не менше ніж чотири рази на рік.

Основними завданнями піклувальної ради є:

- співпраця з органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, навчальними закладами, окремими громадянами, спрямована на поліпшення умов утримання дітей у закладі дошкільної освіти;
- сприяння зміцненню матеріально-технічної, культурно-спортивної, оздоровчої бази закладу дошкільної освіти;
- сприяння залученню додаткових джерел фінансування закладу дошкільної освіти;
- стимулювання творчої праці педагогічних працівників;
- сприяння організації та проведення заходів, спрямованих на охорону життя та здоров'я учасників освітнього процесу;
- організація дозвілля і оздоровлення дітей та працівників закладу дошкільної освіти;
- всебічне зміцнення зв'язків між родинами дітей та закладом дошкільної освіти;
- сприяння соціально-правовому захисту учасників навчально-виховного процесу.

Проте, незважаючи на констатацію у Статуті закладу освіти права

здійснювати взаємодію із сільською громадою, насправді зазначене питання в діяльності Старомлинівського закладу дошкільної освіти залишається проблемним.

Для з'ясування сутності взаємодії зазначеного закладу дошкільної освіти із сільською громадою нами було проаналізовано внутрішні документи закладу освіти, зокрема протоколи засідання педагогічної ради за 2020-2021 навчальний рік. Проаналізовані дані наведено нами у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Тематика та зміст засідань педагогічної ради закладу дошкільної освіти с. Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області за 2020-2021 навчальний рік

Дата та тема засідання	Питання, що розглядалися на засіданні педагогічної ради
Якісна освіта – запорука самореалізації особистості.	1. Аналіз результатів освітньої і методичної роботи за 2019-2020 навчальний рік та основні

Продовження табл. 2.1

Підсумки роботи за минулий рік, затвердження плану роботи на наступний (04.09 2020 р.)	педагогічні проблеми і завдання педагогічного колективу на 2020-2021 навчальний рік. 2. Про підсумки підготовки вихователів до навчального року. 3. Затвердження освітніх програм, форм планування, графіку роботи гуртків. 4. Обговорення і затвердження річного плану роботи на 2020-2021 н. р., затвердження форм
---	---

	планування, розкладу занять в умовах карантину.
Реалізація програмових завдань освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі (29.03.2021 р.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Про виконання рішень попередньої ради . 2. Довідка за результатами тематичного вивчення «Стан реалізації завдань освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» 3. Особливості розвитку мислення дітей передшкільного віку. 4. Створення умов для логіко-математичного та сенсорного розвитку дітей в умовах ЗДО» з досвіду роботи. 5. Сенсорний та логіко-математичний розвиток дітей шляхом використання дидактичних ігор (обмін досвідом) 6. «Цікава математика»: виставка-презентація дидактичних ігор і багатофункціональних посібників.
Підсумки роботи за рік: досягнення, перспективи розвитку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Про виконання рішень попередньої педради. 2. Про підсумки методичної та навчально-виховної роботи за 2020-2021 навчальний рік. 3. Про готовність дітей до навчання у школі.

Продовження табл. 2.1.

(25.05.2020 р.)	<ol style="list-style-type: none"> 4. Про стан освітньо-виховної роботи в середній групі (за результатами комплексної перевірки). 5. Ярмарок презентацій педагогів «Моє досягнення у 2020/2021 навчальному році». 6. Про готовність колективу до оздоровчого періоду. Затвердження плану роботи на літо.
------------------------	---

Як бачимо, питання цілеспрямованої участі представників сільської громади не ставилися у порядок денний роботи закладу освіти. Відсутня

інформація щодо участі сільської громади у вирішенні освітніх, педагогічних, фінансово-економічних та інших питань не тільки у внутрішній документації закладу освіти, але й на офіційному сайті Старомлинівської сільської ради.

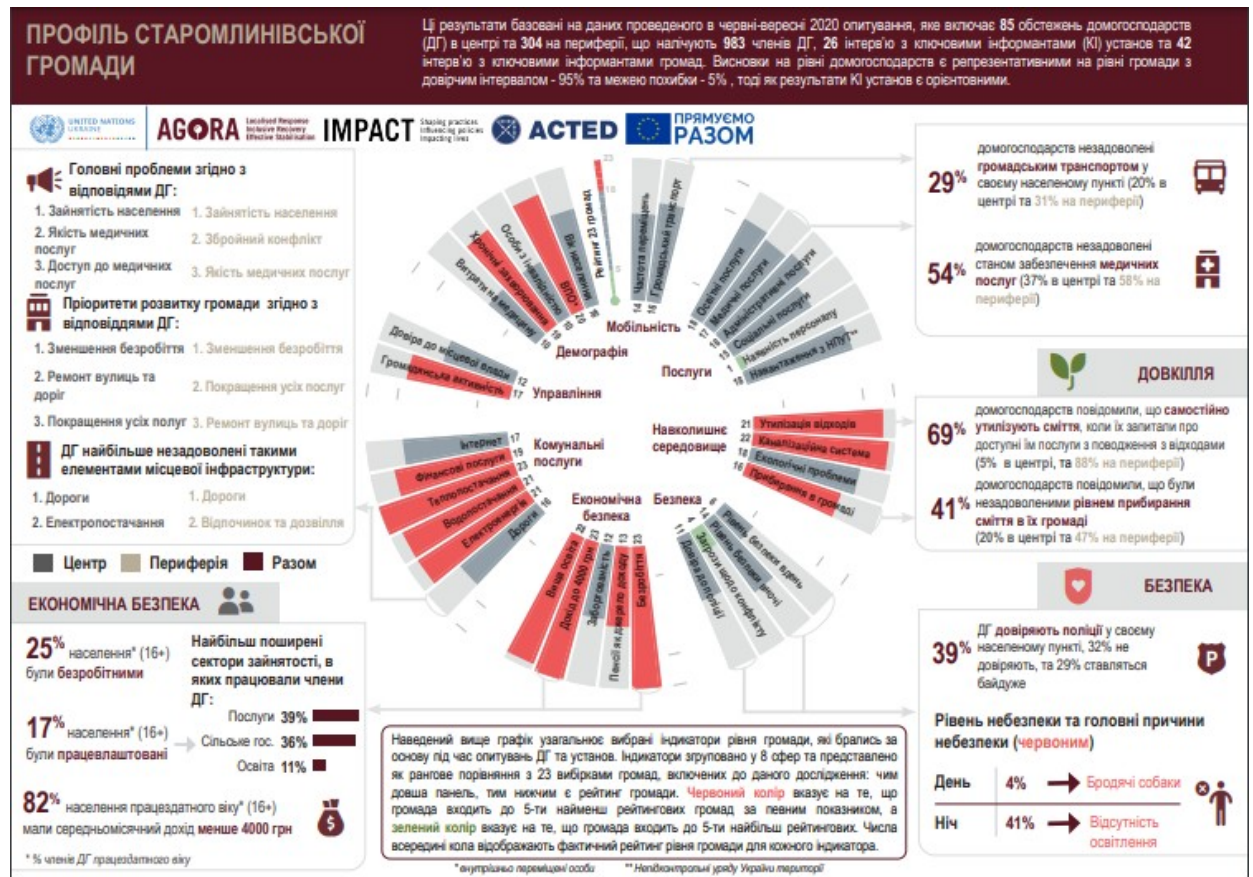

Рис. 2.1. Профіль Старомлинівської територіальної громади

Зазначене вище обумовлює розроблення науково-методичного супроводу забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти із сільською громадою, який би слугував своєрідною дорожньою картою для учасників управлінського процесу.

2.2. Науково-методичний супровід забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти із сільською громадою

Відкритість і прозорість діяльності закладу освіти є актуальною вимогою суспільства та сучасного етапу розвитку держави. За умов

децентралізації та реформи освіти ці принципи є необхідною складовою налагодження ефективної роботи закладу дошкільної освіти та сільської громади. Важливо розуміти, що максимально широке застосування принципів відкритості та прозорості є ефективним запобіжником зловживання правами та повноваженнями відповідних посадових осіб та створює додаткову систему стимулів більш відповідального ставлення до службових обов'язків, а отже й більш якісної роботи об'єднаної громади та закладів освіти загалом [29].

Одним з головних спільних завдань сільської громади та закладу дошкільної освіти є розвиток комплексних підходів до впровадження принципів прозорості та відкритості, що можуть реалізовуватися в напрямках:

- 1) забезпечення публічного доступу до інформації про діяльність громади та закладу освіти;
- 2) забезпечення державно-громадського управління освітою, залучення громадськості до процесів прийняття рішень.

Реалізація принципу прозорості передбачає можливість для будь-якої особи у встановлений спосіб отримати інформацію про діяльність органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. Забезпечення публічного доступу до інформації про діяльність громади, закладів освіти регулюється Законами України «Про освіту» (від 05.09.2017 №2145-VIII), «Про доступ до публічної інформації» (від 13.01.2011 №2939-VI) та «Про відкритість використання публічних коштів» (від 11.02.2015 №183-VIII).

Відповідно до статті 66 Закону «Про освіту», органи управління у сфері освіти зобов'язані оприлюднювати всю публічну інформацію і забезпечувати обов'язкове громадське обговорення проєктів нормативно-правових актів (рішень ради), що стосуються системи освіти, та участь представників громадськості у підготовці та прийнятті цих документів. Доступ громадян до відповідної інформації може бути забезпечено розміщенням такої інформації на інформаційних стендах, офіційних сайтах

закладів освіти та сільських рад, в офіційних друкованих виданнях, інших засобах масової інформації тощо. Громадськість повинна мати безпосередній доступ до інформації з першоджерел, а саме: громаді забезпечено фактичний доступ до приміщення органу влади, можливість бути присутніми на засіданнях органу влади, нарадах, слуханнях і вільно ознайомлюватися зі стенограмами, протоколами, аудіо- та відеозаписами засідань тощо [53].

Стаття 30 Закону України «Про освіту», регламентує прозорість та інформаційну відкритість закладів освіти. Заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх сайтах (у разі їх відсутності – на сайтах своїх засновників) відкритий доступ до інформації про свою діяльність, зокрема щодо:

- статуту закладу освіти;
- ліцензії на провадження освітньої діяльності та сертифікатів про акредитацію освітніх програм;
- структури та органів управління закладу освіти, кадрового складу закладу освіти;
- освітніх програм та переліку освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою;
- території обслуговування, закріпленої за закладом освіти;
- ліцензованого обсягу та фактичної кількості осіб, які навчаються у закладі освіти;
- мови (мов) освітнього процесу;
- наявності вакантних посад, порядку й умов проведення конкурсу на їх заміщення;
- матеріально-технічного забезпечення закладу освіти;
- результатів моніторингу якості освіти;
- річного звіту про діяльність закладу освіти;
- правил прийому до закладу освіти;
- умов доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими

освітніми потребами;

- переліку додаткових освітніх та інших, включно з платними, послуг, їх вартості, порядку надання й оплати;

- іншої інформації, що оприлюднюється за рішенням закладу освіти або на вимогу законодавства [53].

Отже, партнерські стосунки, що утворюються між закладом освіти та громадською спільнотою, передбачають взаєморозуміння усіх сфер відповідальності, залучення й спільне використання ресурсів та активний, відкритий обмін інформацією. Ключову роль у зазначеному контексті відіграє коректне формулювання цілей програми спільної діяльності закладу дошкільної освіти та сільської громади.

Отже, розвиток партнерських стосунків між закладом дошкільної освіти та сільської громади виконує такі завдання:

- забезпечення максимального охоплення дітей дошкільною освітою та поліпшення її якості;

- розвиток мережі закладів дошкільної освіти з урахуванням демографічних показників;

- забезпечення обов'язкової дошкільної освіти дітей старшого дошкільного віку;

- створення системи додаткових освітніх послуг;

- комп'ютеризація, впровадження інноваційних методик навчання дітей, створення сайту дошкільного закладу;

- розвиток нових форм дошкільної освіти відповідно до запитів населення;

- забезпечення доступності дошкільної освіти для дітей з особливими потребами;

- забезпечення інтегрованого підходу до розв'язання проблем психологічного розвитку дитини;

- створення умов для інтелектуального розвитку, підтримки обдарованих і талановитих дітей дошкільного віку;

- реалізація у практиці роботи здоров'язберігаючих технологій;
- здійснення соціально-педагогічного патронату сім'ї;
- посилення соціального захисту дітей дошкільного віку;
- збільшення кількості працівників з дошкільною педагогічною освітою;
- забезпечення підвищення кваліфікації медичних працівників закладів дошкільної освіти;
- активізація участі батьків у освітньому процесі закладу дошкільної освіти, підвищення їх загальної педагогічної культури;
- модернізація та зміцнення матеріально-технічної бази дошкільного закладу;
- покращення системи харчування;
- впровадження енергозберігаючих технологій;
- забезпечення протипожежного захисту будівель та приміщеннях закладу дошкільної освіти.

Зрозуміло, що зазначені вище завдання можуть бути реалізовані за умови розвитку власного ресурсу, людського капіталу, який складається з дитячого, педагогічного, батьківського колективів, котрі здатні діяти на засадах довіри. Для цього треба виробити правила взаємодії між усіма суб'єктами, які сприяли б розвитку учня, учителя, батька, керівника навчального закладу. Такі правила взаємодії мають базуватися на загальнолюдських цінностях: чесності, відповідальності, щирості, відкритості, сміливості, які забезпечать довірчі стосунки.

Довіра в соціально-освітньому просторі громади вплине на розвиток, об'єднання навколо головної ідеї – успішної, потужної та дружної громади в інтересах людини, соціуму та влади. У такій громаді й заклад дошкільної освіти матиме авторитет, тому що надаватиме якісні освітні послуги, формуватиме відповідальну та творчу особистість учня, патріота, громадянина.

У зазначеному контексті важливо розкрити сутність управлінської діяльності об'єднаної територіальної громади в сфері освіти. А. Ткачук зазначав: «Україна задекларувала шлях формування потужного місцевого самоврядування. Сила цього самоврядування визначається спроможністю територіальних громад безпосередньо або через демократично обрані ними органи вирішувати самостійно й під свою відповідальність більшість питань місцевого значення», зокрема загальної дошкільної освіти. «Такі органи є силою, яка спроможна надати імпульс розвитку об'єднаній громаді або загальмувати його. Це залежить від уміння кожного використовувати надані права й можливості, що зі свого боку потребує постійного підвищення рівня освіченості, здобуття нових знань та навичок управління. Тому необхідно займатися самоосвітою, відвідувати конференції та семінари, інвестиційні форуми та спеціалізовані тренінги [59].

Консультації з громадськістю проводяться з метою:

– залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів;

– сприяння налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади з громадськістю, підвищенню якості підготовки рішень з важливих питань життя закладу освіти з урахуванням громадської думки, створенню умов для участі громадян у розробленні проєктів таких рішень;

– використання результатів проведення консультацій із громадськістю для прийняття рішень або в подальшій роботі щодо розвитку закладу освіти.

Консультації з громадськістю проводять у формах:

- 1) публічного громадського обговорення;
- 2) електронних консультацій із громадськістю (безпосередні форми);
- 3) вивчення громадської думки (опосередкована форма);

4) конференцій, форумів, громадських слухань, засідань за круглим столом, зборів, зустрічей (нарад) із громадськістю;

5) інтернет-конференцій та відео конференцій

Важливу роль у забезпеченні продуктивної взаємодії закладу дошкільної освіти та сільської громади є такі принципи спілкування:

- дотримання норм чесності та справедливості у відносинах;
- чесність у судженнях;
- висловлювання власних думок без страху;
- щирість під час обговорення проблем [29, с. 19-20].

Кожен етап роботи має базуватися на дотриманні відкритих, зрозумілих та єдиних для всіх учасників правил поведінки, розроблених спільних критеріїв. Громаді надано право й можливість формувати власну ефективну систему, яка забезпечувала б населення якісними освітніми послугами, враховуючи соціальну значимість сектора дошкільної освіти.

Саме тому вважаємо є доцільним для кожного напряму партнерства розробляти довгострокові цільові програми (проекти), які можуть бути об'єднані в загальну програму соціального розвитку закладу дошкільної освіти. Зокрема, йдеться про укладання Договору про спільну діяльність між закладом дошкільної освіти та сільською громадою терміном на 3 роки.

Для практичної реалізації Договору необхідно скласти план спільної роботи, згідно з яким представники громади братимуть участь у заходах; надаватимуть матеріальну допомогу з метою зміцнення навчально-дидактичної, матеріально-технічної бази закладу освіти тощо. У свою чергу дитячий садок залучає представників громади до різних видів освітньої роботи з дітьми, просвітницької роботи з батьківською громадою; використовує матеріальну та інформаційну бази закладу дошкільної освіти; інформує громаду про здобуті досягнення закладу та вітає з професійними святами; організовує тематичні екскурсії.

Для забезпечення якісного й ефективного публічного громадського обговорення розроблених проектів спільної діяльності необхідно:

- визначити питання, які буде винесено на обговорення;
- прийняти рішення про проведення обговорення та розробити план заходів з організації та проведення обговорення;
- вжити заходів для забезпечення репрезентативності соціальних груп населення, а також суб'єктів господарювання, інститутів громадянського суспільства, інших заінтересованих суб'єктів;
- оприлюднити в обов'язковому порядку інформацію про проведення обговорення на офіційному сайті закладу освіти або в інший прийнятний спосіб;
- зібрати та проаналізувати інформацію про оцінку громадськістю ефективності запропонованого шляху вирішення питання;
- сформулювати експертні пропозиції щодо альтернативного вирішення питання;
- забезпечити врахування результатів обговорення під час прийняття остаточного рішення;
- провести аналіз результатів обговорення;
- оприлюднити результати обговорення на офіційному сайті або в інший прийнятний спосіб [29, с. 20].

З урахуванням того, що найбільш вагомий вплив на суспільну свідомість мешканців села мають засоби масової інформації, на сайтах закладу дошкільної освіти та сільської ради, на сторінках газет сільської ради слід постійно висвітлювати результати спільної діяльності закладу освіти і громади.

Очікуваними результатами такої співпраці є:

- удосконалення та розвиток закладу дошкільної освіти;
- 100% охоплення дітей 5-тирічного віку дошкільною освітою;
- підвищення показника охоплення різними видами дошкільної освіти, забезпечення її якості та доступності;

- створення в закладі дошкільної освіти груп інтенсивного розвитку для обдарованих дітей;
- розроблення програми планування здоров'язберігаючих технологій у всіх видах пізнавальної діяльності;
- підготовка педагогічних кадрів для дошкільної освіти відповідно до сучасних потреб;
- покращення якісних показників здоров'я дітей дошкільного віку;
- забезпечення системи додаткових освітніх послуг, спрямованих на створення умов розвитку особистості;
- створення розвивального середовища для дітей дошкільного віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;
- забезпечення закладу дошкільної освіти сучасним обладнанням, навчально-методичними матеріалами;
- забезпечення впровадження енергозберігаючих технологій (заміна вікон, дверей, дахів, утеплення фасадів);
- зміцнення матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти;
- забезпечення розвитку системи перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладу дошкільної освіти.

Для реалізації мети соціального партнерства конкретизуємо основні завдання діяльності закладу освіти:

1. Залучення ресурсів громади для розвитку закладу дошкільної освіти, його суспільної самоорганізації та самоуправління.
2. Підвищення економічної самостійності освітнього закладу, залучення інвестицій, спонсорських можливостей.
3. Спрямування партнерства на розвиток співпраці та взаємодії у розробленні та реалізації педагогічних інновацій, зокрема, комплексних програм різних рівнів.
4. Розвиток міжнародного партнерства.
5. Створення атмосфери співробітництва між батьками і вихователями з метою виховного впливу на розвиток особистості дитини.

6. Формування особистості, яка чітко орієнтується в сучасних реаліях, швидко адаптується до змін, з високим рівнем громадської активності.

Як основні напрями формування позитивної громадської думки з актуальних проблем розвитку освіти В. Кремень, В. Луговий, А. Гуржій, О. Савченко виокремлюють:

- медіасупровід процесу впровадження освітніх інновацій, що передбачає відповідні інформаційні кампанії, соціальну рекламу, прес-конференції, повідомлення в новинних випусках засоби масової інформації та спеціальні тематичні теле- і радіопередачі;

- заходи з використанням форм і методів так званого соціального втручання, інтерактивних та інших технологій (проведення зустрічей з громадськістю, громадських слухань, погодження із зацікавленими громадськими організаціями спільних планів дій, сприяння створенню ініціативних груп та об'єднань на підтримку реформ, започаткування громадських акцій просвітницького спрямування тощо);

- поширення досвіду успішного реформування освіти, просування його позитивних зразків у публічному просторі, забезпечення необхідних для цього науково-методичних, організаційних і матеріально-технічних умов [40, с.42].

Як бачимо, партнерство сприяє формуванню необхідних умов, за яких створюється реальний механізм взаємодії інститутів громадянського суспільства, надається можливість регулювати, запобігати або вирішувати соціальні конфлікти та формувати соціальний мир і згоду у громаді [57]. Проте, як свідчить практика діяльності закладів освіти, існує низка перешкод у розвитку соціальної взаємодії, якими є недостатня правова база у сфері освіти, низька мотивація окремих представників громадськості або керівників закладів освіти щодо вкладення власних ресурсів у розвиток освітньої сфери. На наш погляд, владним і суспільним структурам

необхідно зайняти активнішу позицію відносно розвитку культури соціального діалогу.

Висновки до розділу 2

Дошкільна освіта – це безперервний, організаційно й методично складний процес, який стосується забезпечення освітніми послугами всього населення і який при цьому повинен відповідати державній політиці та стандартам у сфері освіти.

Інтереси закладу дошкільної освіти і громади до певної міри перетинаються. З огляду на це, ще на самому початку взаємодії необхідно знайти дотичні перетинання, окреслити загальні цілі та визначити ступінь участі у спільній діяльності. Конструктивний розвиток таких відносин забезпечить довгострокову й результативну співпрацю. Для цього треба мати інформацію про специфіку, правові основи і проблеми іншого суб'єкта громадської взаємодії, вміти здобувати й працювати з подібною інформацією. Обов'язковою умовою співпраці закладу дошкільної освіти та сільської громади є створення плану спільної діяльності.

Роль сільської громади в діяльності Комунального закладу дошкільної освіти с. Старомлинівка недооцінюється. Керівництво закладу освіти та члени сільської громади досі не усвідомили належною мірою, що підтримка позитивно налаштованої громадської думки дає змогу втілювати в життя найсміливіші реформаторські ідеї, а її негативізм може істотно уповільнювати темп реформ або й звести їх нанівець. Неувага до формування громадської думки обертається прикрими втратами. Це в черговий раз ставить під загрозу зриву заплановані й украй необхідні перетворення, покликані вивести освітній процес на якісно новий рівень. Для забезпечення найширшої суспільної підтримки освітніх реформ має бути створена дієва система вивчення та врахування громадської думки з питань освіти

Громадське партнерство слід вибудовувати на принципах взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу; співпраці з усіма зацікавленими структурами для вирішення актуальних проблем освіти і задоволення освітніх потреб учнів; демократичної взаємодії з громадськими організаціями, органами влади та місцевого самоврядування; урахування особливостей ринку праці, перспектив його розвитку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розкрито проблему організації співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади. Результати здійсненого дослідження дозволили сформулювати наступні

висновки:

Було здійснено аналіз базових понять дослідження проблеми співробітництва закладу дошкільної освіти та сільської громади – «громада», «державно-громадське управління в освіті», «партнерство».

Поняття «партнерство» у сфері освіти тлумачиться як об'єднання зусиль осіб або організацій для вирішення загальних проблем або для досягнення значущої для всіх мети. Соціальне партнерство як найбільш розроблена технологія взаємодії суб'єктів управлінського процесу допомагає спрямовувати ресурси закладу освіти на розвиток спільної діяльності будь-якої освітньої установи, її суспільної самоорганізації і самоврядування.

Партнерство у громаді полягає в накопичуванні та обміні суспільним досвідом, ресурсами, творчим потенціалом як учасників освітнього процесу, так і конкретних партнерів – представників соціокультурної інфраструктури місцевої громади. Стратегічною метою такого типу партнерства є формування якісного освітнього середовища для здійснення фізичного, інтелектуального, духовного та соціального становлення особистості, забезпечення його ефективного використання в інтересах усієї громади; залучення громадян до місцевого самоврядування, соціально-культурного розвитку села.

Визначено суттєві риси соціального партнерства закладу освіти та місцевої громади: здатність поставити загальні цілі; визначити ступінь участі у спільній діяльності ще на початковому етапі; інформування щодо специфіки, правових основ та проблем усіх учасників управлінського процесу, вміння отримувати подібну інформацію і працювати з нею; використання будь-яких можливостей покращити імідж закладу освіти; розроблення і впровадження механізмів спільної діяльності й ініціювання різних форм взаємодії з бізнесом, органами місцевого самоврядування, неурядовими організаціями, громадськістю; використання можливостей

залучення додаткових ресурсів розвитку закладу освіти; забезпечення спрямованості ресурсів громадян на розвиток закладу освіти; створення планів спільної діяльності є однією як обов'язкової форми співпраці закладу освіти та місцевої громади; наявність відкритості і співпраці; акцентування уваги на розвитку процесів спілкування і забезпечення процедур співпраці учасників управлінського процесу; включення принципів демократизації в освітній та управлінський процеси.

Визначено сутнісні характеристики та розкрити механізми участі сільської громади в управлінні закладом дошкільної освіти. Акцентовано увагу на тому, що громадськість має брати безпосередню участь у контролі за реалізацією конституційних прав громадян на освіту та забезпеченні фінансових, матеріально-технічних, кадрових та інших умов, необхідних для відповідної діяльності установ освіти, надання адресної соціальної підтримки певним категоріям учнів і вихованців. Формами громадської участі у формуванні та реалізації освітньої політики на місцевому рівні є: піклувальні ради; батьківські комітети; батьківські збори; ради закладів освіти; громадські організації зі статусом юридичної особи, засновниками яких є батьки учнів, учнівські ради тощо.

Акцентовано на тому, що одним з механізмів забезпечення ефективного функціонування закладу освіти є державно-громадська взаємодія, суть якої полягає в спільній діяльності державних структур і громадськості в управлінні закладом освіти, яка здатна задовольняти потреби суспільства, громад і не суперечить інтересам держави та здійснюється за певними принципами. Державно-громадська взаємодія закладу дошкільної освіти сільської громади може бути запроваджена шляхом раціонального добору та реалізації комплексного механізму на оперативному та тактичному рівнях. Це – механізм організації та проведення консультацій, колективних обговорень та переговорів у процесі підготовки статутів, угод, рішень, під час розв'язання проблем,

конфліктів, а також під час вироблення стратегії й тактики розвитку освітньої політики на місцевому рівні.

Результатом соціально-педагогічного партнерства виступає: успішна кооперація діяльності партнерів із метою формування людини, гідної довіри, та її особистісного розвитку в різних видах діяльності, розвитку закладу дошкільної освіти; творча спільна діяльність соціальних і педагогічних структур на засадах довіри; забезпечення якості освітніх послуг, які надає заклад дошкільної освіти; розроблення нових методичних матеріалів та освітніх програм.

Здійснено аналіз процесу взаємодії закладу дошкільної освіти з сільською громадою (на прикладі Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області). Зроблено висновок щодо фактичної відсутності взаємодії зазначеного закладу освіти з сільською громадою. Аналіз внутрішніх документів Комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) села Старомлинівка показав, що питання цілеспрямованої участі представників сільської громади не ставилися у порядок денний роботи закладу освіти. Відсутня інформація щодо участі сільської громади у вирішенні освітніх, педагогічних, фінансово-економічних та інших питань не тільки у внутрішній документації закладу освіти, але й на офіційному сайті Старомлинівської сільської ради.

Зазначене вище обумовило розроблення науково-методичного супроводу забезпечення співробітництва закладу дошкільної освіти із сільською громадою, який би слугував своєрідною дорожньою картою для учасників управлінського процесу. Такий супровід базується в напрямках забезпечення публічного доступу до інформації про діяльність громади та закладу освіти та забезпечення державно-громадського управління освітою, залучення громадськості до процесів прийняття рішень.

Визначено завдання закладу дошкільної освіти в межах співробітництва з сільською громадою (забезпечення максимального

охоплення дітей дошкільною освітою та поліпшення її якості; забезпечення обов'язкової дошкільної освіти дітей старшого дошкільного віку; створення системи додаткових освітніх послуг; комп'ютеризація, впровадження інноваційних методик навчання дітей, створення сайту дошкільного закладу; розвиток нових форм дошкільної освіти відповідно до запитів населення; забезпечення доступності дошкільної освіти для дітей з особливими потребами; забезпечення інтегрованого підходу до розв'язання проблем психологічного розвитку дитини; створення умов для інтелектуального розвитку, підтримки обдарованих і талановитих дітей дошкільного віку; реалізація у практиці роботи здоров'язберігаючих технологій; здійснення соціально-педагогічного патронату сім'ї; посилення соціального захисту дітей дошкільного віку; забезпечення підвищення кваліфікації медичних працівників закладів дошкільної освіти; активізація участі батьків у освітньому процесі закладу дошкільної освіти, підвищення їх загальної педагогічної культури; модернізація та зміцнення матеріально-технічної бази дошкільного закладу; покращення системи харчування; впровадження енергозберігаючих технологій).

Визначено складові частини партнерства закладу дошкільної освіти із сільською громадою: проведення консультацій з громадськістю; розроблення й публічне обговорення плану спільних дій щодо розвитку закладу освіти, розроблення довгострокових цільових програм (проектів) партнерства, укладання угоди про спільну діяльність між закладом дошкільної освіти та сільською громадою терміном на 3 роки.

Для реалізації мети соціального партнерства конкретизовано основні завдання діяльності закладу освіти: залучення ресурсів громади для розвитку закладу дошкільної освіти, його суспільної самоорганізації та самоуправління; підвищення економічної самостійності освітнього закладу, залучення інвестицій, спонсорських можливостей; спрямування партнерства на розвиток співпраці та взаємодії у розробленні та реалізації педагогічних інновацій, зокрема, комплексних програм різних рівнів; створення

атмосфери співробітництва між батьками і вихователями з метою виховного впливу на розвиток особистості дитини; формування особистості, яка чітко орієнтується в сучасних реаліях, швидко адаптується до змін, з високим рівнем громадської активності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басюк Т.Б., Безпалько О.Б., Братусь І.В. та ін. Організація партнерства у місцевих громадах: методичні рекомендації для практиків у соціальній сфері / за заг. ред. І.Д.Зверєвої. К.: Науковий світ. 2016. 43 с.
2. Бех В. П., Семененко Л. М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 330 с.
3. Бондаренко М., Бабенко С., Боровський О. Згуртованість в Україні (досвід аплікації методики bertelsmann stiftung до даних європейського соціального дослідження). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія*. 2017. № 1 (8). С. 58-65.
4. Врублевський О.С. Співробітництво територіальних громад (бібліотечка місцевого самоврядування. Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2014. 56 с.
5. Врублевський О. Співробітництво територіальних громад: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Інституту громадянського суспільства*. №40, грудень, 2016 р. С.18-19.
6. Ганзюк Т. Д., Денисенко М. П. Соціальне партнерство в системі професійної освіти. URL: https://knutd.edu.ua/publications/conference/22.11.2013/34_Denysenko_Ganziuk.pdf
7. Грабовський В. А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні: автореф. дис... канд. наук з держ. управл.: 25.00.02 / Національна академія державного управління при президентіві України. К., 2016. 19 с.
8. Гриненко А. М., Кирилук В. В. Соціальна згуртованість суспільства: соціально-політичний аспект. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2013. № 8. С. 261-264.
9. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій: Посібник зі створення та управління громадсько-активною школою. *Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»*. К.: СПДФО Парашин К. С., 2008. 164 с.

10. Гурицька М. С. Еволюція стосунків громадянського суспільства і держави в історії політичної думки. *Політологічний вісник*. 2007. Вип. 23. С. 85-94.
11. Давиденко В. В. Соціальний діалог як засіб підвищення ефективності соціальної політики і взаємовідносин між державою та громадянським суспільством. *Наукове пізнання: методологія та технологія. Серія: філософія, соціологія, політологія*. 2005. №2 (16). Одеса. С. 44-49.
12. Давиденко В. В. Соціальний діалог у громадянському суспільстві: монографія. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. 358 с
13. Єльнікова Г., Даниленко Л., Сорочан Т. та ін. Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади: Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Г. Єльнікової. К.: СПД-ФО Парашин К. С., 2007, 172 с.
14. Жадько О.А. Взаємодія школи і органів місцевого самоврядування в процесі громадянського виховання учнівської молоді. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf3/Gadko.pdf
15. Жук Т. Становлення нової української школи. URL: <http://www.pedrada.com.ua/article/301-stanovlennya-novo-ukransko-shkoli>.
16. Зайченко О. І. Наукові засади реформування управлінської діяльності районного відділу освіти в сучасних умовах: дис. ... канд. пед. наук. К., 2008. 179 с.
17. Закіров М. Децентралізація: завдання, перші успіхи і сподівання. *Україна: події, факти, коментарі*. 2016. № 5. С. 6-11. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr5.pdf>.
18. Збірник нормативно-правових актів щодо матеріально-технічного забезпечення галузі освіти. Інноваційна діяльність (видання друге), укладений ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/1sj-_hoayfDe2w94cZI4TTGUHD7Ws_ΥIs/view?usp=sharing

19. Збірник нормативно-правових актів щодо матеріально-технічного забезпечення галузі освіти. Обладнання закладів освіти (видання друге), укладений ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/1u4zRVdMAp_xHzlKPOvXwtR-E6uP_28zh/view?usp=sharing
20. Іванюк І. В. Освітня політика: навч. посіб. Київ: Таксон, 2006. 226 с.
21. Калініна Л., Лісова Л. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 22 (2019). С. 105-120.
22. Калініна Л. М. Проблеми та реалії державно-громадського управління освітою на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства. *Прозоре управління*. 2012, № 3. С. 2–10.
23. Карась А. Філософія громадянського суспільства як інтерпретація свободи і соціальності : автореф. дис. док. філософ. наук: 09.00.03/ Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л., 2015. 42 с.
24. Книга керівника дошкільного навчального закладу: Довідково-методичне видання / Упоряд. О.А.Копейкіна; Л.В. Гураш. Харків: Торсінг плюс, 2006. 512 с.
25. Кожемякіна О. Проблема довіри в контексті викликів сучасної цивілізації. *Вісник національного університету ім. Т. Шевченка*. 2013. С. 54-58.
26. Колодій Н. Соціальний і політичний капітал та їх вплив на довіру до публічної влади. *Науково-практична конференція «Творення простору суспільної довіри в Україні XXI сторіччя»: Тези вист.* Львів, 17-19 лютого 2016. URL: <http://politicalstudies.com/?cat=3>
27. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві: теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.

28. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
29. Критерії формування спроможної освітньої мережі в ОТГ: методично-інформаційний посібник / Білик І., Дятленко С., Когут І., Олійник В., Пунова А., Руда О., Идоренко А., Сеїтосманов А., Шлєєнкова А. URL: <https://www.vinrda.gov.ua/images/news/2019/August/01doc/1.pdf>
30. Кучереносов В. Соціальна згуртованість та розбудова спроможностей в Україні: матеріали для тренінгу. Київ, 2015. URL: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/social_cohesion_training_materials.pdf
31. Лебідь Є. Державно-громадський тип управління освітою: європейський досвід та українські реалії URL: <http://www.eurorexhi.kiev.ua>
32. Лісова Н. І. Державно-громадське управління розвитком загальної середньої освіти в малих містах України: монографія за наук. ред. Л. М. Калініної. Черкаси: Видавець Пономаренко Р. В. 2018. 360 с.
33. Мазак А. В. Окремі аспекти впровадження державно-громадського управління освітою. Збірник наукових праць НАДУ. К.: Вид-во НАДУ, 2004, Вип. №1. С. 259-267.
34. Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців : лист МОН України від 11.10.2017 № 1/9-546. URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bxpu4GDxDpc7YWVvcWUtVWJpdEk/view>.
35. «Методичні рекомендації щодо створення органу управління освітою в об'єднаних територіальних громадах», розроблений експертами Центрального офісу реформ при Мінрегіоні за участі експертів програми «U-LEAD з Європою» та шведсько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні». URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/357/26.12.18.pdf>
36. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні: розроблено проєктом підтримки

політики регіонального розвитку в Україні. EuropeAid/132810/C/SER/UA
URL: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf

37. Міжмуніципальне співробітництво: навчальний посібник / Уклад.: В. Вакуленко, О. Ігнатенко, Г. Борщ, О. Курт, Ф. Тедік, Т. Журавель. К. : Фенікс, 2012. 392 с.
38. Міжмуніципальне співробітництво: збірник нормативно-правових та інформаційно-аналітичних документів/ Укладачі: Т.В. Журавель, Д.Ю. Записний, Р.П. Чухвицький. Київ, 2015. 154 с.
39. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу. Частина 4 / упор.: Т.В. Панасюк, Н.М. Курочка. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 304 с.
40. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с.
41. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>.
42. Онаць О. М. Особливості громадсько-активної школи як соціально-педагогічної системи. *Результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2015 рік*. К.: Інститут педагогіки, 2015. С.75-77.
43. Онаць О.М. Сутність феномену управління громадсько-активною школою. *Результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2016 рік*. К.: Інститут педагогіки, 2016. 260 с. С.49-51.
44. Онаць О.М. Особливості впровадження концептуальної моделі управління розвитком громадсько-активної школи. *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2017 рік*. К.: Інститут педагогіки, 2017. 224 с. С. 214-216.

45. Онаць О.М. Управління громадсько-активною школою як відкритою соціально-педагогічною системою. URL:
46. Організаційна та адміністративна робота керівника дошкільного навчального закладу / Упор. Л.І. Ківшарь. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 328 с.
47. Організація роботи з батьками дітей дошкільного віку: нормативно-правові документи. *Практика управління дошкільним закладом*. 2012. №2. С.68-75.
48. Організація та розбудова громадсько-активної школи як осередку розвитку громади: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Г. Єльнікової. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». К. : СПД-ФО Парашин К. С., 2017. 172 с.
49. Основи демократії: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. Антоніни Колодій. К.: Ай-Бі, 2004. 667 с.
50. Політична пропозиція «Нова українська школа». URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249588903&cat_id=244276429
51. Практичний коментар до Закону України «Про співробітництво територіальних громад». URL: <http://www.minregion.gov.ua/napryamkidiyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/i-pro-spivrobitnitstvo-teritorialnih-gromad/>
52. Практичний poradnik «Стратегія розвитку освіти в громаді», розроблений Шведсько-українським проектом «Підтримка децентралізації в Україні», який впроваджується компанією SKL International. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/186/strategy.pdf>
53. Про загальну середню освіту : Закон України від 13 трав. 1999 р. № 651-IV зі змінами. URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_02/.

54. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
55. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевський В. Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою об'єднаних територіальних громад. URL: <http://osvitakm.in.ua/?p=1790>
56. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевський В. Нова школа у нових громадах: посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. К., 2017. 128 с. URL: http://sklinternational.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/_v_OTG.pdf
57. Співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво – ММС): Навчально-практичний посібник/ За заг. редакцією Толкованова В.В., Журавля Т.В. Київ. 2016. 154 с.
58. Стандарти громадсько активної школи: партнерство : навчально-методичний посібник / Ткаченко Л. М.; під. заг. ред. Даниленко Л. І., К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 42 с.
59. Ткачук А. Децентралізація: реформа в дії. URL: <http://xn--80aid1auz.xn--80ao2a3f.xn--j1amh/analitika/590-tkachuk-ekspert-dec.html>
60. Ткачук А.Ф. Населення чи громада? Або як впливати на місцеву владу. К.: Либідь, 2003. 376 с.
61. Товкало М. Я. Стандарти громадсько-активної школи: розвиток громади: навч.-метод. пос. / ред. Даниленко Л. І. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 50 с.
62. Управління освітою / За науковою ред. В. П. Бежа; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) [та ін.]. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
63. Школа як осередок розвитку громади: досвід формування освітньої політики в контексті децентралізації та інших змін / ред. Софій Н. З. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2016. 181 с.
64. Штомпка П. Доверие в эпоху глобализации. Социальная политика и социология. 2006, №4. С. 8-15.

ДОДАТКИ

Додаток А

Статут

Закладу дошкільної освіти села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області

Загальні положення

Заклад дошкільної освіти (ясла–садок) Старомлинівської сільської ради об'єднаної територіальної громади Великоновосілківського району Донецької області (далі – заклад дошкільної освіти) є комунальним навчальним закладом.

1.1. Повна назва: Заклад дошкільної освіти села Старомлинівка Великоновосілківського району Донецької області.

1.2. Засновником закладу дошкільної освіти є Старомлинівська сільська рада, що є органом оперативного управління закладом дошкільної освіти та його майном; здійснює фінансування закладу дошкільної освіти, його матеріально-технічне забезпечення, надає необхідні будівлі з обладнанням і матеріалами, організовує будівництво і ремонт приміщень, їх господарське обслуговування, харчування та медичне обслуговування дітей.

1.3. Заклад дошкільної освіти у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Положенням про дошкільний навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305, іншими нормативно-правовими актами, наказами та рекомендаціями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, власним Статутом та рішеннями Старомлинівської сільської ради.

1.4. Заклад дошкільної освіти є юридичною особою, має печатку і штамп встановленого зразка, бланки з власними реквізитами, реєстраційний рахунок в органах Державного казначейства.

1.5. Головною метою закладу дошкільної освіти є забезпечення реалізації права громадян на здобуття дошкільної освіти, задоволення потреб громадян у нагляді, догляді та оздоровленні дітей, створення умов для їх фізичного, розумового і духовного розвитку.

1.6. Діяльність закладу дошкільної освіти направлена на реалізацію основних завдань дошкільної освіти: збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я дітей; виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв державної мови, мов меншин, національних цінностей українського народу,

а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду; виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти; здійснення соціально-педагогічного патронату сім'ї; забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту. формування їх особистості, розвиток творчих здібностей та нахилів; забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту.

1.7. Заклад дошкільної освіти самостійно приймає рішення і здійснює діяльність в межах компетенції, передбаченої чинним законодавством, Положенням та даним статутом.

1.8. Заклад дошкільної освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- реалізацію головних завдань дошкільної освіти, визначених Законом України «Про дошкільну освіту»;
- забезпечення рівня дошкільної освіти у межах державних вимог до її змісту, рівня і обсягу;
- дотримання фінансової дисципліни та збереження матеріально-технічної бази, безпечні умови освітньої діяльності.

1.9. Взаємовідносини між закладом дошкільної освіти з юридичними і фізичними особами визначаються угодами, що укладені між ними.

1.10. Міжнародне співробітництво здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Дошкільний заклад має право відповідно до законодавства України укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки із навчальними закладами, науковими установами системи освіти зарубіжних країн.

1.11. Заклад дошкільної освіти може здійснювати соціально-педагогічний патронат сім'ї з метою забезпечення умов для здобуття дошкільної освіти дітьми дошкільного віку, які не відвідують дошкільних закладів та надання консультаційної допомоги сім'ї.

II. Комплектування закладу дошкільної освіти

2.1. Заклад дошкільної освіти розраховано на 140 місць.

2.2. Групи комплектуються за віковими ознаками (одновікові, різновікові), відповідно до нормативів наповнюваності, санітарно-гігієнічних норм і правил утримання дітей в закладі дошкільної освіти з урахуванням побажань батьків.

2.3. Списи дітей для зарахування в закладі дошкільної освіти формуються згідно електронної реєстрації дітей дошкільного віку.

2.4. У закладі дошкільної освіти функціонують групи загального розвитку.

2.5. Заклад дошкільної освіти має групи з денним режимом перебування дітей. Може формувати групи з різним режимом перебування

дітей у закладі дошкільної освіти.

2.6. Наповнюваність груп дітьми становить: ранній вік (від 1 до 3 років) – 15 дітей, дошкільні групи (від 3 до 6 (7) років) – 20 дітей, короткотривала група – 15 дітей.

2.7. Для зарахування дитини у заклад дошкільної освіти необхідно подати:

- заяву від батьків або осіб, що їх замінюють;
- копію свідоцтва про народження дитини;
- медичну довідку з висновками медичної комісії про стан здоров'я дитини;
- медичну довідку про епідеміологічне оточення;
- документи для встановлення батьківської плати (при наявності пільг).

2.8. За дитиною зберігається місце у закладі дошкільної освіти у разі її хвороби, карантину, санаторного лікування, на час відпустки батьків або осіб, які їх замінюють, а також у літній оздоровчий період (75 днів).

2.9. Відрахування дітей із закладу дошкільної освіти може здійснюватись:

- за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють;
- на підставі медичного висновку про стан здоров'я дитини, що виключає можливість її подальшого перебування в дошкільному закладі;
- у разі несплати без поважних причин батьками або особами, які їх замінюють, плати за харчування дитини протягом двох місяців.

2.10. Адміністрація закладу дошкільної освіти зобов'язана письмово повідомити батьків або осіб, які їх замінюють, про відрахування не менш як за 10 календарних днів.

2.11. Заклад дошкільної освіти здійснює соціально-педагогічний патронат сімей, діти яких не відвідують заклад дошкільної освіти в закріпленому освітньому окрузі.

2.12. Діти, які перебувають у закладі дошкільної освіти короткотривало чи під соціально-педагогічним патронатом, беруться на облік у цьому закладі.

2.13. Переведення дитини з однієї вікової групи до іншої, формування новостворених груп здійснюється наприкінці оздоровчого періоду (серпень).

III. Режим роботи дошкільного закладу

3.1. Заклад дошкільної освіти працює за 5-денним робочим тижнем. Вихідні: субота, неділя, святкові дні.

3.2. Режим роботи закладу дошкільної освіти, тривалість перебування в ньому дітей встановлюється відповідно до законодавства України.

3.3. Щоденна тривалість роботи закладу дошкільної освіти: 10,5 годин.

3.4. Щоденний графік роботи груп закладу дошкільної освіти: з 8 год. 00 хв. до 18 год. 30 хв.

3.5. При потребі можуть створюватись групи з іншим режимом

роботи.

IV. Організація освітнього процесу у закладі дошкільної освіти

4.1. Навчальний рік у закладі дошкільної освіти починається з 1 вересня і закінчується 31 травня наступного року. З 1 червня до 31 серпня (оздоровчий період) проводиться оздоровлення дітей.

4.2. Заклад дошкільної освіти здійснює свою діяльність відповідно до річного плану, який складається на навчальний рік та період оздоровлення.

4.3. План роботи закладу дошкільної освіти схвалюється педагогічною радою закладу, затверджується директором закладу дошкільної освіти і погоджується з відділом освіти Великоновосілківської об'єднаної територіальної громади Донецької області.

4.4. У закладі дошкільної освіти визначена українська мова навчання і виховання дітей.

4.5. Освітній процес у закладі дошкільної освіти визначається Базовим компонентом дошкільної освіти та здійснюється за державними програмами розвитку дітей дошкільного віку.

4.7. Щоденна кількість і послідовність занять для дітей визначається орієнтовним розкладом, складеним відповідно до Державної базової програми або до інших додаткових програм розвитку дітей, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, відповідно до санітарно-гігієнічних, педагогічних вимог, схвалюється педагогічною радою і затверджується директором закладу дошкільної освіти.

4.8. Заклад дошкільної освіти може надавати додаткові освітні послуги, які не визначені Державною базовою програмою, лише на основі угоди між батьками або особами, які їх замінюють, та дошкільним закладом у межах гранично допустимого навантаження дитини. Платні послуги не можуть надаватися замість або в рамках Державної базової програми. Відмова батьків або осіб, які їх замінюють, від запропонованих додаткових освітніх послуг не може бути підставою для відрахування дитини з закладу дошкільної освіти.

V. Організація харчування дітей у закладі дошкільної освіти

5.1. Заклад дошкільної освіти забезпечує збалансоване харчування дітей з дотриманням набору натуральних продуктів, визначених Міністерством охорони здоров'я України спільно з Міністерством освіти і науки України в межах грошової норми. Порядок забезпечення продуктами харчування здійснюється згідно з укладеними угодами з організаціями, підприємствами, фізичними особами з дотриманням санітарно-гігієнічних правил і норм.

5.2. У закладі дошкільної освіти встановлено 3-разове харчування. Режим харчування та його кратність залежить від режиму роботи закладу та тривалості перебування в ньому дітей.

5.3. Контроль за організацією та якістю харчування, закладкою продуктів харчування, кулінарною обробкою, виходом страв, смаковими

якостями їжі, санітарним станом харчоблоку, правильністю зберігання, дотримання термінів реалізації продуктів покладається на медичного працівника та директора закладу дошкільної освіти.

5.4. Порядок встановлення плати за харчування дитини в закладі дошкільної освіти визначається Кабінетом Міністрів України та засновником.

VI. Медичне обслуговування дітей у закладі дошкільної освіти

6.1. Медичне обслуговування дітей у закладі дошкільної освіти здійснюється на безоплатній основі медичним працівником, який входить до штату закладу та фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту Старомлинівка за дільничним принципом.

6.2. Медичний персонал здійснює лікувально-профілактичні заходи в тому числі проведення обов'язкових медичних оглядів, контроль за станом здоров'я, фізичним розвитком дитини, організацією фізичного виховання, загартування, дотримання санітарно-гігієнічних норм та правил, режимом та якістю харчування.

6.3. Заклад дошкільної освіти надає приміщення і забезпечує належні умови для роботи медичного персоналу та проведення лікувально-профілактичних заходів.

VII. Учасники освітнього процесу

7.1. Учасниками освітнього процесу у закладі дошкільної освіти є: діти дошкільного віку, директор, педагогічні працівники, медичні працівники, помічники вихователів, батьки або особи, які їх замінюють, фізичні особи, які надають освітні послуги у сфері дошкільної освіти.

7.2. За успіхи у роботі встановлюються такі форми матеріального та морального заохочення: подяки, грамоти та преміювання.

7.3. Права дитини у сфері дошкільної освіти:

– безпечні та нешкідливі для здоров'я умови утримання, розвитку, виховання і навчання;

– захист від будь-якої інформації, пропаганди та агітації, що завдає шкоди її здоров'ю, моральному та духовному розвитку;

– захист від будь-яких форм експлуатації та дій, які шкодять здоров'ю дитини, а також фізичного та психічного насильства, приниження її гідності;

– здоровий спосіб життя;

– безоплатне медичне обслуговування;

– інші права, передбачені чинним законодавством України.

7.4. Права батьків або осіб, які їх замінюють:

– обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування дошкільного закладу;

– звертатися до відповідних органів управління освітою з питань розвитку, виховання і навчання своїх дітей;

- брати участь в покращенні організації освітнього процесу та зміцненні матеріально-технічної бази дошкільного закладу;
- відмовлятися від запропонованих додаткових освітніх послуг;
- захищати законні інтереси своїх дітей у відповідних державних органах і суді;
- інші права, передбачені чинним законодавством України.

7.5. Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані:

- забезпечення умов для здобуття дітьми дошкільного віку дошкільної освіти;
- своєчасно вносити плату за харчування дитини в закладі дошкільної освіти у встановленому порядку;
- своєчасно повідомляти заклад дошкільної освіти про можливість відсутності або хворобу дитини;
- слідкувати за станом здоров'я дитини, постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних задатків, нахилів, здібностей;
- поважати гідність дитини;
- виховувати у дітей любов до України, повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського народу, дбайливе ставлення до довкілля;
- виховувати у дитини працелюбність, шанобливе ставлення до старших за віком, державної мови, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, до народних традицій і звичаїв;
- інші обов'язки, що передбачені законодавством України.

Відвідування дитиною закладу дошкільної освіти не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати, розвивати і навчати її в родинному колі.

7.6. На посаду педагогічного працівника закладу дошкільної освіти приймається особа, яка має відповідну вищу педагогічну освіту за відповідною спеціальністю та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, забезпечує результативність та якість роботи, а також фізичний і психічний стан якої дозволяє виконувати професійні обов'язки.

7.7. Трудові відносини регулюються законодавством України про працю, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них, правилами внутрішнього трудового розпорядку.

7.8. Педагогічні працівники мають право:

- на вільний вибір педагогічно доцільних форм, методів і засобів роботи з дітьми;
- брати участь у роботі органів самоврядування закладу дошкільної освіти;
- на підвищення кваліфікації, участь у методичних об'єднаннях, нарадах тощо;
- проводити в установленому порядку науково-дослідну, експериментальну, пошукову роботу;

- вносити пропозиції щодо поліпшення роботи дошкільного закладу;
- на соціальне та матеріальне забезпечення відповідно до законодавства;
- об'єднуватися у професійні спілки та бути членами інших об'єднань громадян, діяльність яких не заборонена законодавством;
- на захист професійної честі та власної гідності;
- інші права, що не суперечать законодавству України.

7.9. Педагогічні працівники зобов'язані:

- постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;
- виконувати Статут, правила внутрішнього розпорядку, умови контракту чи трудового договору;
- дотримуватися педагогічної етики, норм загальнолюдської моралі, поважати гідність дитини та її батьків;
- забезпечувати емоційний комфорт, захист дитини від будь-яких форм експлуатації та дій, які шкодять її здоров'ю, а також від фізичного та психологічного насильства;
- брати участь у роботі педагогічної ради та інших заходах, пов'язаних з підвищенням професійного рівня, педагогічної майстерності, загальнополітичної культури;
- виконувати накази та розпорядження керівництва;
- інші обов'язки, що не суперечать законодавству України.

7.10. Педагогічні та інші працівники приймаються на роботу до закладу дошкільної освіти директором.

7.11. Працівники закладу дошкільної освіти несуть відповідальність за збереження життя, фізичне і психічне здоров'я дитини згідно із законодавством.

7.12. Педагогічні працівники закладу дошкільної освіти підлягають атестації, яка здійснюється, один раз на п'ять років відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників України, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

7.13. Педагогічні працівники, які систематично порушують Статут, Правила внутрішнього трудового розпорядку дошкільного закладу, не виконують посадових обов'язків, умов Колективного договору або за результатами атестації не відповідають займаній посаді, звільняються з роботи відповідно до чинного законодавства України.

7.14. Працівники закладу дошкільної освіти у відповідності до статті 26 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя» населення проходять періодичні безоплатні медичні огляди два рази на рік при поліклінічному відділенні центральної районної лікарні.

7.15. Педагогічне навантаження педагогічних працівників – час, призначений для здійснення навчально-виховного процесу й визначається на підставі законодавства України.

VIII. Управління закладом дошкільної освіти

8.1. Управління дошкільним закладом здійснюється відділом освіти Старомлинівської сільської ради у межах повноважень.

8.2. Керівництво закладом дошкільної освіти здійснює його директор. На посаду керівника закладу дошкільної освіти призначається особа, яка є громадянином України, має відповідну вищу педагогічну освіту не нижче освітнього кваліфікаційного рівня бакалавра, стаж педагогічної роботи не менш як три роки, а також організаторські здібності, фізичний і психічний стан якої не перешкоджає виконанню професійних обов'язків.

8.3 Керівника закладу дошкільної освіти призначає на посаду та звільняє з посади відділ освіти Великоновосілківського району Донецької області. Керівник закладу дошкільної освіти:

- відповідає за реалізацію завдань дошкільної освіти, визначених Законом України «Про дошкільну освіту» та забезпечення рівня дошкільної освіти у межах державних вимог до її змісту та обсягу;

- здійснює керівництво і контроль за діяльністю закладу дошкільної освіти;

- діє від імені закладу дошкільної освіти, представляє його в усіх державних та інших органах, установах і організаціях, укладає угоди з юридичними та фізичними особами;

- розпоряджається в установленому порядку майном і коштами дошкільного закладу і відповідає за дотримання фінансової дисципліни та збереження матеріально-технічної бази закладу;

- приймає на роботу та звільняє з роботи працівників закладу дошкільної освіти;

- видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження, контролює їх виконання;

- затверджує штатний розклад за погодженням з відділом освіти Старомлинівської сільської ради об'єднаної територіальної громади Великоновосілківського району Донецької області;

- контролює організацію харчування і медичного обслуговування дітей;

- затверджує правила внутрішнього трудового розпорядку, посадові інструкції працівників та посадові інструкції з БЖД за погодженням з профспілковим комітетом;

- забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних, протипожежних норм і правил техніки безпеки, вимог безпечної життєдіяльності дітей і працівників;

- контролює відповідність застосованих форм, методів і засобів розвитку, виховання і навчання дітей їх віковим, психофізіологічним особливостям, здібностям і потребам;

- підтримує ініціативу педагогів щодо вдосконалення навчально-виховної роботи, заохочує творчі пошуки, дослідно-експериментальну роботу педагогів, впровадженні новітніх педагогічних технологій;

- організовує різні форми співпраці з батьками або особами, які їх замінюють;

- щороку звітує про свою діяльність і дошкільного закладу на загальних зборах (конференціях) колективу та батьків або осіб, які їх замінюють.

8.4. Колегіальним постійно діючим органом управління закладом дошкільної освіти є педагогічна рада. До складу педагогічної ради входять: директор, педагогічні працівники, медичні працівники, інші спеціалісти. Можуть входити голови батьківських комітетів груп. Запрошеними з правом дорадчого голосу можуть бути представники громадських організацій, педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів, батьки або особи, які їх замінюють. Головою педагогічної ради є директор закладу дошкільної освіти.

Педагогічна рада закладу:

- оцінює результативність реалізації Державної базової програми та хід якісного виконання програм розвитку по кожній віковій групі;

- розглядає питання удосконалення організації навчально-виховного процесу у дошкільному закладі;

- визначає план роботи закладу дошкільної освіти та педагогічне навантаження працівників;

- розглядає питання освітнього процесу в дошкільному закладі та приймає відповідні рішення;

- аналізує проведення експериментальної та інноваційної діяльності, стан організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти;

- затверджує заходи щодо зміцнення здоров'я дітей;

- організовує роботу щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження досягнень науки, передового педагогічного досвіду;

- заслуховує звіти педагогічних працівників;

- приймає рішення з інших питань професійної діяльності педагогічних працівників.

Робота педагогічної ради планується доволі відповідно до потреб закладу дошкільної освіти. Кількість засідань педагогічної ради становить не менше 4-х на рік.

8.5. Органом громадського самоврядування закладу дошкільної освіти є загальні збори колективу закладу та батьків або осіб, які їх замінюють, які скликаються не рідше одного разу на рік. Кількість учасників загальних зборів від працівників закладу дошкільної освіти – 70 %, батьків – 30 %. Термін їх повноважень становить один рік. Рішення загальних зборів приймаються більшістю голосів від загальної кількості присутніх.

Загальні збори:

- схвалюють Статут, зміни і доповнення;

- обирають раду закладу дошкільної освіти, її членів і голову, встановлюють терміни її повноважень;

- заслуховують звіт керівника закладу, голови ради закладу

дошкільного закладу з питань статутної діяльності закладу, дають їй оцінки шляхом таємного або відкритого голосування;

- розглядають питання навчально-виховної, методичної та фінансово-господарської діяльності закладу дошкільної освіти;

- затверджують основні напрями вдосконалення роботи і розвитку закладу дошкільної освіти.

У період між загальними зборами діє рада закладу дошкільної освіти. Кількість засідань визначається за потребою. Засідання ради закладу дошкільної освіти є правомірним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин її членів. До складу ради закладу дошкільної освіти обираються пропорційно представники від педагогічного колективу і батьків або осіб, які їх замінюють. Рада закладу дошкільної освіти організовує виконання рішень загальних зборів, розглядає питання поліпшення умов здобуття дошкільної освіти, зміцнення матеріально-технічної бази, поповнення і використання бюджету закладу, вносить пропозиції щодо морального і матеріального заохочення учасників освітнього процесу, погоджує зміст і форми роботи з педагогічної освіти батьків.

8.6. У закладі дошкільної освіти може створюватись і діяти піклувальна рада – орган самоврядування, який формується з представників органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, навчальних закладів, організацій, окремих громадян з метою залучення громадськості до вирішення проблем освіти, забезпечення сприятливих умов ефективної роботи закладу дошкільної освіти.

Піклувальна рада (у складі 7-15 осіб) створюється за рішенням загальних зборів або ради закладу дошкільної освіти. Члени піклувальної ради обираються на загальних зборах закладу дошкільної освіти і працюють на громадських засадах. Очолює піклувальну раду голова, який обирається шляхом голосування на її засіданні з числа членів піклувальної ради. Кількість засідань – не менше ніж чотири рази на рік.

Основними завданнями піклувальної ради є:

- співпраця з органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, навчальними закладами, окремими громадянами, спрямована на поліпшення умов утримання дітей у закладі дошкільної освіти;

- сприяння зміцненню матеріально-технічної, культурно-спортивної, оздоровчої бази закладу дошкільної освіти;

- сприяння залученню додаткових джерел фінансування закладу дошкільної освіти;

- стимулювання творчої праці педагогічних працівників;

- сприяння організації та проведення заходів, спрямованих на охорону життя та здоров'я учасників освітнього процесу;

- організація дозвілля і оздоровлення дітей та працівників закладу дошкільної освіти;

- всебічне зміцнення зв'язків між родинами дітей та закладом дошкільної освіти;

- сприяння соціально-правовому захисту учасників навчально-виховного процесу.

ІХ. Майно закладу дошкільної освіти

9.1. Заклад дошкільної освіти та майно передано з оперативного управління відділу освіти районної державної адміністрації.

9.2. Матеріально-технічна база закладу дошкільної освіти включає земельну ділянку, будівлю, споруди, комунікації, інвентар, обладнання, спортивні та ігрові майданчики, інші матеріальні цінності, вартість яких відображена у балансі засновника.

9.3. Вимоги до матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами і правилами, а також Типовим переліком обов'язкового обладнання закладу дошкільної освіти, у тому числі навчально-наочних посібників, іграшок, навчально-методичної, художньої та іншої літератури.

Х. Фінансово-господарська діяльність закладу дошкільної освіти

10.1. Фінансово-господарська діяльність здійснюється на основі його кошторису.

10.2. Джерелами формування кошторису закладу дошкільної освіти є:

10.2.1. Кошти бюджету сільської ради, при необхідності можуть бути залучені кошти іншої субвенції.

10.2.2. Кошти спеціального фонду місцевого бюджету:

- надходження від надання платних послуг, які передбачені чинним законодавством України;

- доходи від здачі за погодженням із засновником в оренду приміщень, споруд, обладнання;

- кошти від фізичних та юридичних осіб, гранти та дарунки (у вартісному обрахунку), одержані на конкретну мету;

- благодійні внески фізичних та юридичних осіб;

- інші надходження, не заборонені законодавством України.

10.3. Статистична звітність (форма № 85-К) про діяльність закладу дошкільної освіти здійснюється відповідно до законодавства, нормативно – правовими актами Міністерства освіти і науки України та інших центральних органів.

10.4. Порядок ведення діловодства і бухгалтерського обліку в закладі дошкільної освіти визначається законодавством, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковується заклад дошкільної освіти.

10.5. За рішенням засновника закладу, бухгалтерський облік здійснює централізована бухгалтерія відділу освіти Старомлинівської сільської ради об'єднаної територіальної громади.

ХІ. Контроль за діяльністю закладу дошкільної освіти

11.1. Державний контроль за діяльністю закладу дошкільної освіти

здійснюється з метою забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері дошкільної освіти.

11.2. Основною формою контролю за діяльністю закладу дошкільної освіти є державна атестація, яка проводиться не рідше одного разу на 10 років у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України, результати атестації закладу дошкільної освіти оприлюднюються.

11.3. Контроль за дотриманням закладом дошкільної освіти державних вимог щодо змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти здійснюється відділом освіти Старомлинівської сільської ради.

11.4. Зміст, форми та періодичність контролю, не пов'язаного з навчально-виховним процесом, встановлюється засновником закладу дошкільної освіти.

ХІІ. Реорганізація та ліквідація закладу дошкільної освіти

12.1. Рішення про реорганізацію або ліквідацію приймає засновник. Реорганізація проводиться шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення, виділення.

12.2. Ліквідація проводиться ліквідаційною комісією, призначеною Засновником, а у випадках ліквідації за рішенням господарського суду – ліквідаційною комісією, призначеною цим органом.

12.3. З часу призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження щодо управління закладом дошкільної освіти.

12.4. При реорганізації чи ліквідації закладу дошкільної освіти працівникам, які звільняються або переводяться, гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до законодавства України про працю.

12.5. При реорганізації і ліквідації закладу дошкільної освіти ліквідаційною комісією вирішується питання щодо забезпечення вихованцям дошкільного закладу можливості подальшого отримання дошкільної освіти відповідно до чинного законодавства України, щодо оцінки наявного майна дошкільного закладу, складання ліквідаційного балансу і представлення його засновнику. Засновник приймає рішення щодо майна, що залишилось.

12.6. Працівникам закладу дошкільної освіти гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до Кодексу законів про працю.

ХІІІ. Заключні положення.

13.1. Цей Статут набирає чинності після його затвердження та реєстрації в уповноважених для цього органах.

13.2. Зміни та доповнення до цього Статуту набувають чинності після їх реєстрації в установленому порядку.

13.3. Зміни до установчих документів приймаються на підставі рішення засновника.